

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 1 frt
Félévre ... 2 frt
Egész évre ... 4 frt
Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként
kétyszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:

VIII., József-utca
78. sz. II. e. 10. a.

Kiadóhivatal:

József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vívó-Club,
Érsekújv. Vívó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vívó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vívó-Egylet,
Lőcei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcei Vívó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vívó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyeyi Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaihelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athléta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna és vívó-egyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Tanulói gyaloglások.

A régi deákélet legkedvesebb emlékü napjait a szünidei gyaloglások képezték. Különösen a református főiskolák tanulóinál fejlődött ki e kedves szokás az ünnepekre való legációba járás után. A prédikálni járó nagyobb deák magával vitt mendikánsnak egy kisebb deákot, és az egy irányba menő deákok egész karavánt képeztek. Mikor aztán az ünnepeknek vége volt, a collegiumba kis vargabetével jöttek vissza, felkeresvén a közelben fekvő várromokat, bányákat, szép vidékeket. A nagy vakációra aztán már tisztán országlátásból verődtek össze a deákok hármás, négyes csapatokba, hogy hetekre menő gyaloglással szegjék be, szép hazánk vidékeit. Magamban is mindenkor jóleső büszkeséget kelt azon tudat, hogy a bércezes Erdélyt, a felföldet és Dunántúlt gyalog jártam be. Egy három hétig tartó gyaloglásban két éjjelt töltöttünk szobában, a többit szénaboglyák tövében aludtuk át. E három heti gyaloglásunk alig került pár forintba, míg a nyert tapasztalatokat semmi áron sem szerzhethnők meg.

Ma már a gyaloglást nagyban kiszorította a vasut és a kerékpározás, pedig egyik sem elég olcsó arra nézve, hogy a szegény tanulósnak igénybe vehetné. De meg a kerékpározásnál is a legnagyobb baj, hogy a legszebb, és rendesen nehezen járható vidék nem közelíthető meg vele. A gépet ott kell valahol hagyni és érte visszajönni, mi nagy idővesztésébe kerül.

Aztán a legnagyobb baj tanulóinknál, hogy szégyenlik már az országuton való gyaloglást, el-

feledik a nagy Széchenyi és Wesselényi európai gyaloglását, melynél az egyik arra volt büszke, hogy a koplalást, a másik, hogy a gyaloglást bírja jobban.

Kiveszett a traditio a mai nemzedékből a gyaloglást illetőleg. Ugyde ebben az iskola is hibás. A tanároknak kellene az ifjuságot e fontos kötelességre figyelmeztetni; fel kellene az év végén hívni a nagyobb tanulókat utitervük bemutatására, tanácsokkal kell őket ellátni. Az értesítőben a tanulók által megtett utazásokat fel kellene említeni.

Az olyan kirándulások, melyeket ma tesznek az iskolák, nagyon drágák és a tanulósnak igen kis hányada vehet benne részt. Pedig még a tiszteletes és tisztelendő házak ma is ajtót nyitnak a vándorló deákoknak; a magyar paraszt az első szobát ma is örömmel adja oda szép nótáért. Ugy bizony, a szép nótáért, anekdotáért! De hol vannak ma az énekes, vidám deákok? A híres modern nevelés kiölte a gyermekből a dalt és a kedélyt, csinált belőle egy vézna, életunt, értelmetlen tudáskost.

A mi testgyakorlati reformunk egyik sarkalatos elve volt a kedély frissítő életre nevelő módja a tornázásnak, mely elvből egyenesen következik a játékok és szabadtéri gyakorlatok mellett a kirándulások rendezése. De most nem a tanárok vezetése alatt rendezett csoportos kirándulásokra hívjuk fel a figyelmet, hanem a tanulók kisebb csoportokban való gyaloglására, mi a tanulóknak önállóságot, életismeretet nevel.

A gyalogló csoportok ne alakuljanak 3-4 tagból többből, mert befogadásuk elszállásolásuk akkor már nem megy könnyen.

A vidéki bennlakó iskolákat már évekkal ez előtt felkértük, hogy pár szobát a szünidőkre hagyjanak nyitva a vándorló deákok számára. Sőt azt is ki lehetne eszközölni, hogy például Debreczen, Nagy-Enyed, Kolozsvár, Pápa stb. híres konviktusai egy kis harapni valót is adnának a tanulóknak. Mindenik a maga tanuló kedvéért látná szívesen a más iskolavendégeit, mert az enyedi Debreczenben, a debreczeni Enyeden tenne látogatást.

Sohasem feledem el, hogy mint fogott el bennünket négy napos gyaloglásunk után Sepsiszent-Györgyön egy előttem máig is ismeretlen tanár és vendégtelt meg egy kis korcsmában. Ha száz tanulót vendéghelhetek meg vándorlásaikban, még akkor sem róhatom le most is melegen érzett hálámat. — De a magyar vendégszeretet az ily hálaérzet nélkül is oly meleg főleg a tanuló iránt, hogy én bátran küldöm tanítványaimat az ország bármely magyar vidékére; koplalni nem fognak, ha egy garasuk sincs is. — Meg aztán a koplalás, a fáradság, az akadályok legyőzése neveli az igaz embert; a test, a szív, a jellem igaz iskolájának tartom a tanuló gyaloglásokat és ezért ez ügy felkarolását melegen ajánlom tanártársaim figyelmébe.

P. J.

Felhívás Magyarország vívóihoz!

A párisi olympiai versenyek keretében rendezendő nemzetközi vívóversenyek előkészítő bizottsága értesítette a magyar „Országos Olympiai Bizottságot”, hogy az egyes versenynemek számára a következő határnapokat állapította meg:

A *vívó*-versenyt 1900. évi május hó 14. június hó 1.; az *épée*-versenyt június 1. június 15.; a *kard*-versenyt pedig június 18. június 27. fogják megtartani. Minden versenynemben csak a francia amatőrök fizetnek tétet. A törversenyre nevezéseket a párisi bizottság április 14-ig fogad el. A többi versenynemre is az illető verseny kezdete előtt egy hónappal zárják le a nevezéseket. Azok a magyar vívók, a kik a vívóversenyben részt venni kívánnak az „Országos Olympiai Bizottság” részéről a párisi versenyrendezés által megkivánt igazolványt *április 10-ig* kaphatják meg. Az igazolvány kiállítása iránti megkereséseket a nevezés bejelentésével együtt az „Országos Olympiai Bizottság” vívó-szakszabizottsága előadójának címére (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 22.) kérjük. Április 10-én túl a nevezések már csak közvetlenül a párisi versenyrendezés címére küldendők. (Société d'encouragement de l'escrime, rue Blanche 10. Paris.)

Ez esetben a nevező vívónak helyi hatósága részéről kiállítandó erkölcsi bizonyítványt kell csatolni.

A vívóvívásban külön verseny lesz a mesterek, külön az amatőrök számára. Mindkét versenyben előbb próbaküzdelem lesz, a melyben minden vívó hét perczig vív. Csak a legjobban osztályozott tizenhat vívó vesz részt a további versenyben. Ez a tizenhat vívó két cso-

portban körvívást vív (minden vívó valamennyivel), legfeljebb hét percnyi időtartamú küzdelmekkel. Az a győztes, a ki a legkevesebb voltot kapta. Mindkét csoportból a négy első, tehát összesen nyolcz vívó között újabb törvívás lesz. Győztes itt is az, a ki legkevesebb voltot kapott. Egyenlő számok esetén a vívóművészet szempontjából a zsüri dönti el a helyezést.

A vívók fehér vagy nagyon világos színű vívókabátban tartoznak megjelenni. A francia vívó kosara 6 cm.-nél szélesebb nem lehet, az olasz vívó keresztvasa nem terjedhet túl a kosár kerületén.

A kard-verseny szabályait közelebbről lesz módunkban közzé tenni. Bővebb felvilágosításokkal az „Országos Olympiai Bizottság” vívó szakszabizottsága előadója szolgál (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 22.)

Budapesten, 1900. április 2.

Gróf Széchenyi Imre s. k. Dr. Berzeviczy Albert s. k.
az „Országos Olympiai Bizottság” elnökei.

Gáspár Artur s. k. Dr. Krasznay Ferencz s. k.
az O. O. B. vívószabizottság előadója. az O. O. B. vívószabizottság elnöke.

A Magyar Athletikai Club

evezős osztályának jelentése az 1899. évről.

— (Bemutatva az 1900. évi márczius 1-én tartott rendes közgyűlésnek.) —

Tisztelt közgyűlés!

Parti házunk árboczán magasra vonva lobog a kék-sárga zászló, hirdetője annak a haladásnak, a melyet evezős-testületünk fennállásának negyedik éve felmutathat s a mely haladásra kétségtelenül bizonyos önérettel hivatkozhatunk. Hivatkozhatunk pedig annál is inkább, mert legutóbbi évi jelentésünk benyújtásakor még a legvérmesebbek sem igen remélték azt, hogy egy rövid esztendő alatt ekkora lépésekkel menjünk előre a konszolidáció ösvényén. A t. közgyűlésnek nem kell magyarázgatnunk, hogy miben áll ez a haladás. Tisztában van azzal minden egyes tagtársunk! S ha mégis jelentésünk első szavának a parti házunkról való megemlékezést választottuk, tettük azt egyedül azért, mert köteles számolónknak mindjárt legelején utalni akarunk arra a jegyre, a melyben jóforman ezidei egész tevékenységünk mozgott.

Az 1899. év az anyagi munkálkodás esztendeje volt! Szükségünk volt erre az esztendőre! Azok nélkül, a miket ennek folyama alatt sikerült véghez vinnünk, vívhattunk volna ki eredményeket a sport terén akár mennyit, azok legfeljebb amolyan pünkösdi királyság jelét biztosítottak volna számunkra, de testületünk fennmaradására a kellő garanciát nem szolgáltathatták volna.

A parti ház s hogy ez „anyagias” esztendő másik vívmányát is azonnal nevének nevezzük: az anya-klubhoz való viszonyunk gyökeres rendezése, ezt a garanciát rendelkezésünkre bocsátották. Nem kell most már tartanunk attól, hogy mostani, vagy leendő tagjaink közül bárki is csak azért hagyjon itt bennünket, mert nálunk a kellő eszközöket fel nem találhatja, nem forog fenn immár annak veszedelme, hogy az anya-klubban valamikor egy sportunkkal esetleg nem szimpatizáló többség megvonja tőlünk a létezésünkhöz szükséges támogatást. Sőt ellenkezőleg, az elmúlt évben felépített állandó házunk, a mely nyújt mindent, a mi egy sportember sportbeli és kényelmi szükségleteire nélkülözhetetlen, bizonyára hatalmas vonzóerő lesz az evezés iránt érdeklődőkre, s

ezt a vonzóerőt csak növelni fogja az a minden irányban helyes megoldás, mely köztünk és az anya-klub között mindörökké biztosította a jó viszonyt.

Szinte megalakulásunk napja óta élt mindnyájunk szívében az a vágyakozás, hogy uszóházunk mellé, a mely az utóbbi időben már folyton szaporodó hajóparkunk elhelyezésére is alig volt elegendő, egy olyan állandó jellegű épületet emeljünk, a mely egy sportklub igényeinek megfelelően, valóságos otthonunk legyen. E kívánság megvalósítása elé azonban természetesen akadályok gördültek. Küzdenünk kellett azokkal a gyermek-betegségekkel, a melyek egyetlen ifju szervezetet sem szoktak megkímélni, a melyeknek leküzdése azonban a szervezetet csak erősíti.

A küzdelemben mi is győztünk a betegségek felett s a mikor a márczius 16-iki rendkívüli közgyűlés elhatározta a parti ház felépítését, általános volt a lekésedés, általános a bizalom, hogy a még ezentúl utunkba gördülő akadályokat is el fogjuk tudni háritani.

Márczius 8-án, egy választmányi ülésen proponálta szépen megokolt indítványában *Martin István* igazgatóhelyettesünk, hogy tegyük félre a rendes közgyűlésen megszavazott ideiglenes pavillon terveit és építsük meg mindjárt az állandó házat. A választmány pártolta az eszmét, de hogy a skeptikusok aggodalmait is figyelembe vegye, a maga részéről 25 új alapító-tag jelentkezéséhez kötötte annak végleges elfogadását. Ekkor nyilvánult azután teljes mértékben az a ragaszkodás, a melylyel tagjaink az evezős sport iránt viselkednek. Alig egy hét alatt nem 25, de 30 új alapító-tag volt együtt s a 16-ára egybehivott rendkívüli közgyűlés bátran magáévá tehetette az igazgatóhelyettes indítványát egyúttal azt is elhatározva, hogy az új ház ne a Margitszigeten, a hol többen óhajtották volna, hanem mostani helyén, a Császárfürdő előtt, a székesfőváros szívéből használatunkra átengedett területen épüljön. A határozatnak erre az utóbbi részére fő indító ok volt az is, hogy a Margitsziget folyamatban levő rendezése még évekig visszavethette volna a terv megvalósítását.

A lelkesedés az ügy iránt nem volt csak szalma-láng, hanem állandóan kísérte a csakhamar megkezdődött építkezést s tetőfokra hágott akkor, a mikor a *Magyar Athletikai Club* elnöke, gr. *Andrássy Géza* s alelnökei gr. *Széchenyi Imre* és dr. *Krasznay Ferencz* is sorainkba állottak, hogy alapítványainkkal elősegítsék az eszme megvalósulását.

Szeptember elején már készen állott kis parkunkban, tennispályánk mellett az új ház s erősen készültünk a nagyszabású felavató ünnepélyre, a melyet azonban a hirtelen jött árvízveszedelem miatt jónak láttunk az idej tavaszra halasztani. Így csak egész csendben vettük át a házat az építő-bizottságtól. Erre az átvételre jó alkalmul szolgált az októberben tartott *rendkívüli közgyűlés*, a mely a nyár folyamán sokoldalú elfoglaltsága miatt vezetésünktől visszalépett *Gerenday Béla* igazgató közlekedéssel újból csónakdánk élére állította.

Házunkat tehát szerencsésen megépítettük, volt azonban még egy gyengeségünk, a melyet folytonosan éreztünk s ez nem volt más, mint annak a tudata, hogy a *Magyar Athletikai Clubbal*, melynek mindnyájan tagjai vagyunk, a viszonyunk nem volt kellőleg szabályozva. Ezen segíteni kellett már csak azért is, mert több tagtársunkban, a kiket elkeserített az a tapasztalat, hogy az anyaklubban némelyek félreértették törekvéseinket s nem voltak hajlandók azokat méltányolni, felmerült a *teljes különválás* ideája.

Ez a különválás mindenesetre nagy rázkódtatásoknak tette volna ki a klubot, a melynek kebeléből a mi

testületünk kisarjadzott, de a csónakdát is s ezért csak örömmünkre szolgálhat, hogy választmányi tagtársunk, dr. *Széki Antal* nagy körültekintéssel megkoncipiált szabályozási tervét, illetve az abban lefektetett alapelveket egyrészt a csónakda rendkívüli közgyűlése (decz. 12-én), másrészt a klub rendkívüli közgyűlése is (decz. 21-én) elfogadta.

Az elfogadott szabályozási terv főbb pontjai megállapítják, hogy a csónakda átadja vagyonát a klubnak s a M. A. C. viszont elvállalja a csónakdát terhelő adósságoknak törlesztését; hogy az evezős osztály jövedelmei a klub pénztárába folynak, a bevételek 90 százaléka azonban a csónakda céljaira jut s a mi talán, a legfontosabb, hogy a csónakda belügyeiben teljes autonómiát kap.

Ugyanez a szabályozás a csónakda beleegyezésével az eddigi nevet, a mely hangzására és magyaros voltára nézve is kívánni valókat hagyott fenn, a *Magyar Athletikai Club Evezős Osztálya* névre változtatta, elrendelte továbbá, hogy az evezős osztály igazgatója a M. A. C. elnökségének tagjai közé vételessék fel azzal a hatáskörrel, melyet az evezős-osztály házszabályai megszabnak.

(Folyt. köv.)

Játékdélutánok és játékterek beosztása.*

Hadik Richard.

A mire *Berzeviczy Albert* egykori közoktatásügyi államtitkár úr az 1890. évi költségvetési vita alkalmából mondott és testi nevelésünkben a legszebb reményekre jogosító fényes beszédében már rámutatott, t. i. az egész testgyakorlási ügynek s a tornatanítók kiképzésének reformjára: az, lassan bár, de a kötelező iskolai játékoknak s az erre engedélyezett délutáni egy játékorának behozatalával kezd megvalósulni s mindenesetre egészen is testet ölt az ige, ha felélesztjük saját nemzeti tradícióinkat, nemzeti szokásainkat és eleget teszünk nemzeti viszonyaink követelményeinek.

Meg kell minden nemzetnek találnia az ő egyéniségét kielégítő testelési módot, mely kedélyének, véralakjának, gondolkodásának, érzésmódjának, szokásos játékeinak megfelel; azonban ilyen nemzeti testgyakorlatot nem lehet egyszerre kitalálni, mert ez csak hosszú idők multával fejlődik ki, de azért el lehet lesni a fejlődési irányt és ez által lehet azt siettetni, lehet azt elősegíteni.

A játékok irányt már rég észrevettük, mégis sokáig kellett küzdenünk a régi rendszer ellen. Az új irányt elnevezhetjük angol-, a régít pedig német-rendszernek. Az utóbbinak célja a szigorú izomfejlesztés különböző tag- és erőgyakorlatokkal, tehát semmi más, mint csupán a testgyakorlat; míg az angolrendszer, mely leginkább megfelel a mi természetünknek, határozottan keresi a testgyakorlásban a játékokat és versenyeket, már pedig mi versenyezni, birkózni, verekedni szeretünk s azt ellen-ségeink is elismerik, hogy régen jól verekedő nép vagyunk.

Midőn mi a *magyar nemzeti játékokat szorgalmazzuk*, akkor éppen az angolokat nem kívánjuk utánozni, hanem csak rá akarunk mutatni azon irányra, mely ott jónak bizonyult s mely mindenben, még a játékokban is azt keresi, ami magyaros, amit már ősapáink is gyakoroltak. S ki tagadná, hogy vannak ily játékaink? Van több harczijátékunk, labdajátékunk, stb. csak emlékezzünk vissza a regényes lovagkor játékaira s majd kapunk innen is nagyok és kicsinyek számára egyaránt több

* Pár lényegesebb pontban nem értünk egyet e gondos munka szerzőjével, de ennek daczára minden megjegyzés nélkül örömmel tesszük közzé e cikket, mely a kérdést minden oldalról tárgyalja. A mi felfogásunkat közelebbi czikkeinkből is megismerhették t. olvasóink.
Szerk.

szép nemzeti játékot.)* Vagy menjünk vissza az ősi időkre, midőn a harcz után, mint jól végzett munka után maga a párduczos Árpád hirdeté ki az ifjaknak a daliás játékokat. Az is tudva van, hogy az ősi magyarok úgy a győzelmi, mint a halotti tornál lovagias harcz- és fegyvergyakorlatokat rendeztek, a melyenek még az igazságos Mátyás udvarában is divatoztak. A mi feladatunk ezeket kikutatni és ezeket, a mennyire lehet művelni.

Nem akarjuk az angol játékokat minden változtatás nélkül átvenni, mert ez nem is lehet. Például a *rugdalo* nem válik be középiskoláinkban; de azt igenis akarjuk, hogy a *mi játékaink* úgy váljanak ifjainknak második természetökké, mint az angoloknak váltak az övéik: legyenek a magyarnak is versenyjátékai, hogy ezekből majd fejlődjenek nálunk is az igazi játékversen.

Miért ne lehetne nálunk is, mint az jelenben van az angoloknál, mint az volt hajdan a görögöknél és rómaiaknál: a játék integráló része és valóságos nemzeti bélyege a nevelésnek? Csak hogy aztán a mi nevelő játékaink ne legyenek sportszerűek, ne vigyük be azokba az atlétikát; mert ezen irány és cél az egyesületi élet feladatai közé tartozik.

Vannak zamatos, gyökeres magyar játékaink, csak ne engedjük azokat feledésbe menni. Már is sokat elfelejtettünk, mert ha elolvassuk a mármaroszigeti ref. liceum 1802-ben decz. 11-én felvett jegyzőkönyvét, melyben fel vannak sorolva az akkoriban ott megengedett és meg nem engedett játékok, úgy annak egyharmadát már nem ismerjük, vagy más néven ismerjük. Pl. a nagy kifutót akkor úgy nevezték: nagy kiverő; a mi kerti hintánkat: ördög hintó vagy lóginya; a csapót, melyet leginkább jégen szeretnek játszani a mi gyermekeink: kigyó farka. De ki tudná megmondani, hogy mi volt a kocsi-pecsi, kankurja, sikanyó? Mert ezek is ott vannak felsorolva.

Midőn *Csáky Albin* gróf mint közoktatásügyi miniszter 1890-ben leiratot küldött a nemzeti tornaegyesülethez, hogy ez, mint a legilletékesebb szaktestület, készítse el a jövő évtől rendezendő ifjusági országos tornaverseny programját, a leirat egyuttal megkívánta, hogy a tornaversenyekbe fölvétessék mindenféle testgyakorlat, vagyis, hogy ott legyenek a népies sport-nemek, a testező játékok, a katonai rendgyakorlatok, ugrás, futás, stb. *akkor már nálunk is felülkerekedett az angol rendszer* s a nemzeti játékok és népies tornagyakorlatok foglalták el a lért az ortodox német torna elől.

A reformot azonban első sorban az alkalmas tanerők képzésén, a szakértő felügyeleten és játéktek megszerzésén kellett volna kezdeni; csak ez után jöttek volna a játékdélutánok.

Óhajtottunk minden osztály számára egy hetenkinti kötelező játékdélután és nyertünk *egy délutáni játékorát*. Ennyiben áll a legújabb tantervnek a testinevelésre vonatkozó összes intézkedése; sőt, ha tekintetbe vesszük, hogy a közoktatásügyi miniszternek a tankerületi főigazgatóságához intézett 1899. évi 32818. számú rendelete szerint játékorája csak az I. osztálynak van e tanévben, mert a szükséges anyagi eszközök csak kívánatossá teszik ezeknek két-két osztály összevonásával való életbe léptetését: úgy világosan látjuk, hogy nem a gyakorlat által felavatott mester javasolta az egy órát és hogy a többi osztály játékaikra csak a jövő évben kerülhet a sor; sőt a budget szerint akkor is csak a négy alsó osztályra, mivel e célra ott csak 10,000 frt van beállítva.

Nem arról esik itt szó kedves kartársaim, hogy

ezen egy óra nem tenne számot nemzeti testinevelésünk új fázisában, tehát hogy ennek is valóban nem örüljünk; hanem arról, hogy miként lehetne majd ezen egy órát az államra nézve minden nagyobb anyagi áldozat nélkül beosztani és miként lehetne azt nekünk a legnagyobb sikerrel kihasználni, értékesíteni?

Megkísérlem e kérdést szerény tehetségem szerint kifejtetni, mert az új tantervhez az utasítások e tanév végére vannak megígérve s ha együtt kieszelhetünk valami jót, úgy még lehet reményünk azt elfogadtatni. Az utasítások feladata megokolni s felvilágosítani a tanterv új rendelkezéseit s egyuttal kifejezésre juttatni azt az éltető elemet, mely a tantervet átlengi. Javaslataink tehát ide még bekerülhetnek.

Nagy reménnyel azonban ne legyünk a mi meghallgattatásunk iránt, mert a középiskolák tanártestületei erre vonatkozólag egészen más kérdéseket tárgyaltak, mint a közoktatásügyi miniszterium az 1899. évi nov. 18-án tartott értekezletében. A lőcsei két középiskola főbb kérdései például ezek voltak:

1. Határozott órához kell-e kötni a játékokat és egy vagy több órán át tartson a kötelező játék?
2. Elég-e, ha a vezető tanár egy óráig van jelen?
3. Két-két osztály egyesítendő-e vagy külön foglalkozék vele a tanár?
4. Ugyanazon játszóhelyen egyesíthetők-e a gimnáziumi és reáliskolai tanulók?
5. Megengedhető-e, hogy a tanulók 10—20%-a távol legyen a játékoráról?
6. Ha énekóra előzi meg a játékorát, úgy ezen délután szabadnak tekinthető-e?
7. Lehet-e szabad délutánokat berendezni a most divó tanítás mellett, midőn ugyanis délelőtt is, délután is iskolába járunk?

E kérdések közül csupán az utolsó az, mely véletlenül összevág a miniszteriumban tárgyalt egyik kérdéssel.)*

A kérdésekre adott feleleteink nov. 18-án még a miniszteriumba sem kerülhettek s így nem csodálkozhatunk a nagy eltérések felett. Tény, hogy intézkedéseikért maga a miniszterium a felelős és hogy joga van kérdéseket felvetni s a feleleteket meg nem hallgatni; de hogy aztán az ily eljárás a felvetett nagy nemzeti ügyet szolgálja, azt nem mondhatjuk.

A középiskolai rendtartás szerint *a tanulmányi órarendet minden tanári testület maga állapítja meg*. E szerint a testületnek lesz feladata úgy megállapítani a játékorák idejét, hogy minden osztály számára jusson egy szabad délután, melyet nem zavar meg semminemű foglalkozás, mint: ének, francia nyelv, gyorsírás rendkívüli szabadkézi rajz, önképző kör, tornakör, zene, stb. és a mit még előbb kellett volna említenünk, a hitfelekezetek vallástani órája; mert tudni kell kedves kartársaim, hogy e vallástani órák adják az igazgatónak s az órarend készítőjének a legnagyobb gondot, mivel mindegyik valami különös kivánsággal áll elő. Legczél-szerűbb lenne azon megoldás, hogy minden felekezet egyidőben tartsa meg a vallástani órákat; de ha ez ki nem vihető, akkor miért ne lehetnének ezen órák 5—6? Ének, francia nyelv, gyorsírás stb. mind lehetne 5—6. esetleg 6—7. Egy tanintézetben egy-két osztályt ténen is lehetne fűteni és világítani az esti órákban az ifjuság egészségeért és úgy értelmi, mint testi erejének fejlesztéseért?!

Természetes, hogy nem az ily délutánok volnának a játék-délutánok, hanem azok, melyeken az illető osztály

*) Sportjátékok a XVI. és XVII. században. — Bárány Radvánszky B. Herkules, IV. évf. 1887.

*) Lásd: Orsz. Tanáregyes. Közl. 33. évf. 8. sz.

tályoknak egyáltalán nem volna semmi más teendőjük, mint az Isten szabad ege alatt való tartózkodás, futkározás, versenyzés; a különböző futás- és ugrásnemek, a súlydobás, diszkoszvetés, gerelydobás, birkozás s a legkülönfélébb futó- és labdajátékok gyakorlása. Ide tartozik még a vívás, télen korcsolyázás, szánkázás egyesben és többen egy szánkán, menetgyakorlatok, nyáron kirándulások, evezés, kerékpározás uszás stb.

Az egészséges fejlődésű nemzetek mindnyájan szerették és szeretik a játékokat és atlétikai időtöltéseket, csak a görögöket, rómaiakat és angolokat hozom fel. Boldog kor volt, vagy, ha úgy tetszik, az emberek voltak boldogok, hogy oly korban éltek, midőn az öreg is gyönyörködött a játékban s örömmel vett részt abban. Ezt most életviszonyaink nem engedik meg, de ha mi nem játszhatunk is, ne vonjuk el a gyermekeket a lelket elevenítő és testet edző élvezetektől. Játék kell a gyermeknek, mozgás, szabad és friss levegő, mező, erdő: ezek teszik az életet. Még télen is csak akkor használjuk a tornacsarnokot, ha a szabadban való tartózkodás egyáltalában lehetetlen. Ezt általánosságban és szomorú tapasztalataimból kifolyólag mondom; mert *nem a rendszeres tornatanulásnak vagyok én ellensége*, oh nem, hanem azon szabálytalan, tornaszerőtől tornaszerhez való cél nélküli futkározásnak, melyet a hozzá nem értő tornatanárok óráiban tapasztaltam, s a mely a gyenge szervezetű, testileg nem képzett tanulóknak ugyanazt a gyakorlatot tűzi ki, mint a jobbaknak. Azután kérlelhetetlen ellensége vagyok még a poros, szűk, rossz eszközökkel felszerelt tornahelyiségeknek. Az ilyen vezetés alól, s az ilyen helyről kívánom én, hogy minél hamarabb szabaduljanak ifjaink. Hol szakértőt, jó felszerelést, tiszta tornatermet látok: ott középiskolai testi nevelésünkben a játékot én is csak másodrangú tényezőnek tekintem és csak ama szükséges tényező hiányában fektetem a főszólyt a játékokra. Hogy aztán a fenti sajnálatos állapotok sok középiskolában megvannak, az közoktatásügyünk e részben való hiányos berendezését és igazi elmaradását hangoztatja. *Az ilyen helyeken jönnek csak minél hamarabb a játékok s menjünk minél hamarabb a szabadba.* Van elég alkalmas téli játékokunk, válogathatunk a nagy tömegeből, elővehetünk társas- és menetgyakorlatokat, rövid távolságra kirándulásokat stb. Szóval: fűszerezhetjük és változatossá tehetjük akkor is a szabadban való tartózkodást, mely minden esetre üdvösebb, mintha ugyanezt (ezt) az időt a fülledt, poros, szűk tornaszobában a nyugtón vagy gyűrűhintán kellene eltölteni.

E nemű játékaikra a szabad délutánokat könnyen megnyerhetjük, ha a fennebbi tervezet szerint némely napokon esti 7 óráig tartjuk meg az *intézeti ifjúságnak csak kisebb töredéke által látogatott rendkívüli tárgyak tanóráit*; hiszen felekezeti vallás, gyorsírás, önképző kör, ének stb. nincs egyszerre minden osztály ifjúságának, sőt egy egész osztálynak sincsen, tehát inkább ezek tehetők az esti órákra, mint a játékok s a rendes tanórák, mely utóbbiak okvetetlenül beékelendők az elméleti nehezebb tárgyak tanórái közé, csak hogy a dél előtti utolsó tornaórák lehetőleg az alsóbb osztályoknak jussanak, mert a nagyobbak ezen időben erélyesebb mozgásokra és erőgyakorlatokra, mint a miyleneket a német rendszerű eszköztornászatunk megkíván, már nem alkalmasak. Kimerült az ifju lélek a tulságos bő szellemi tápláléktól; testi erő elfogytak, eledel után sóhajtoznak. Előbb eledel kell a gyomornak, azután eledel kell testi gyakorlatok alakjában az izmoknak. A szellem tulsókat kap, míg az izmok örökös éhségre vannak kárhozthatva, ezért hamar kimerül az egész szervezet.

A rendes tornaórák beékelése igen czélszerű és

háladatos, mivel az egy óráig tartó játékszerű testgyakorlás a legigazabb előkészítője a két óráig tartó tanulásnak. E tornaóráknak azonban nem szabad pedans tornaóráknak lennie, mert ez esetben a lezckének egy másik nemével találkozunk a szegény ifjúság, mivel azt tapasztalja, hogy a tornát nem tekintik a testnevelés eszközének, hanem *tantárgynak*, mely benne csupán a testet akarja művelni, nem pedig egyúttal a lelket is.

Az eddigi fejtegetéseimből már kitűnik, hogy nem a játékokat kívánom megszakítani, vagy elaprózni, minél fogva egy 250—300 tanulóval bíró középiskola ifjúságának, ezeket három csoportba osztva, elegendőnek tartok hetenkint három játékdélután, csak hogy e délutánokon a csoportosított osztályok növendékeinek a testedző játékokon kívül semmi más foglalkozásuk aztán ne legyen. Minden délután két óráig tartó jelenlétre kötelezi a tanulót. A mely osztálynak nincs játékdélutánja, annak lehetnek rendkívüli órái s a kik ily órákkal sincsenek elfoglalva, azok mindig ott tartózkodhatnak a játékhely itt-ott kijelölendő részén s egymással játszhatnak.

Ha a játszótér közel fekszik az intézethez, úgy, hogy egyegyed óra alatt odajuthatni, akkor minden délután csak két órába számítva kellene honorálni és pedig a tornatanári fizetések kulcsa szerint, mivel a csapatok egyszeri játéka csak két órára van tervezve; távolabb eső játéktérre nézve méltányos a vezető tanár tiszteletdíját három órai munka után arányosítani.

Ily elvek érvényesítésével megmenthetnők még az egész iskola két szabad délutánját is, mert a társadalom bármennyire rakja az iskola vállaira az ifjak nevelését, mégsem mondanak le a szülők azon jogaikról, hogy gyermekeiket magánórákban ne taníttassák zenére vagy nyelvekre s e végett feltétlenül szükségök van hetenként egy-két szabad délutánra.

Ha a játékdélutánokon nem csapatonként, hanem osztályonként törekednénk az izomrendszert erőssé, az emésztést gyorsá s az egész testet edzetté tenni s e mellett még önuralomra, kitartásra, bátorságra, lélekjelenlétre, rugalmasságra, könnyedségre és munkakedvre is nevelni: úgy a felügyeletet és vezetést első sorban is az erre önkényt vállalkozó osztályfőnökökre bízám és csak másod sorban a tornatanárookra. Tanárjelöltekre e fontos paedagógiai munkát semmi esetre sem bízám, s erre több okom van.

Az itt tárgyalt viszonyok leginkább a vidéki városokra vonatkoznak, de hogy a fővárosi kartársak is megtalálják a kellő módot, ha keresik: az bizonyos. A fővárosban a délutáni munka szünetel, az ifjak lakóhelye távol esik, a szülőknek más a munkaideje, más rendszerű az élete: tehát más kell, hogy legyen a tanórák beosztása is. De akár vidéken, akár fővárosban legyünk, meg kell értetnünk a fentebb felsorolt melléktantárgyak tanáraival, kik különben legtöbbször az intézet rendes tanárai, hogy a testgyakorlás a nevelő rendes tárgyak közé tartozik s hogy lényegesebb az ifjak testi jóléte, mint tudományokkal való agyontömése; továbbá, hogy ama rendkívüli tárgyat csak néhány tanuló kívánja elsajátítani, azért tehát a *tornaórákat háttérbe szorítani, ezeknek a legutolsó órákat juttatni nem szabad.*

Ily tulkapások, sajnos, előfordulnak több intézetben s egyúttal elárulják a gyenge igazgatót, ki képtelen a testi nevelést az intézetben az őt méltán megillető helyre állítani. Ilyen helyen a tornatanárok munkája nagyon meg van nehezítve, néhol egyenesen el van keserítve. Itt aztán nem csoda, ha a kitűzött czélt: a test erejének és ügyességének a fejlődő szervezetre való tekintettel megkívánt összhangzatos fejlődését soha meg sem közelítik.

Hogy értekezésem az órák beosztásától egészen a növendékek szétbocsátásáig bemutassa a játéktéren való teendőket, ki kellene terjeszkednem a *játéktanítás módszerére*, az egyes csapatoknak szánt játékokra és a *játék irodalmára*; mindezeket azonban már szerencsés voltam közölni a *Tornaügy* és a *Herkules* nevű testgyakorlati szaklapok jelen évfolyamában e cím alatt: *Tornajátékok a népiskolában*. E helyett kitérek inkább egy középiskolai játéktér beosztására és berendezésére. A *játszóhely és játékeszközök* leírását a *Tornaügy* 1893—94-diki évfolyamában tettem közzé s így azonnal hozzáférhetek a középiskoláknak szükséges 200 m. hosszú és 100 m. széles játéktér beosztásához.

Alapul veszem Lőcse szab. kir. város áldozatkész közönsége által az ottani két középiskola használatára bocsátott s a fenti méreteknél teljesen megfelelő játékhelyet, melyre az intézetektől egy fél óra alatt kényelmesen eljuthatunk.

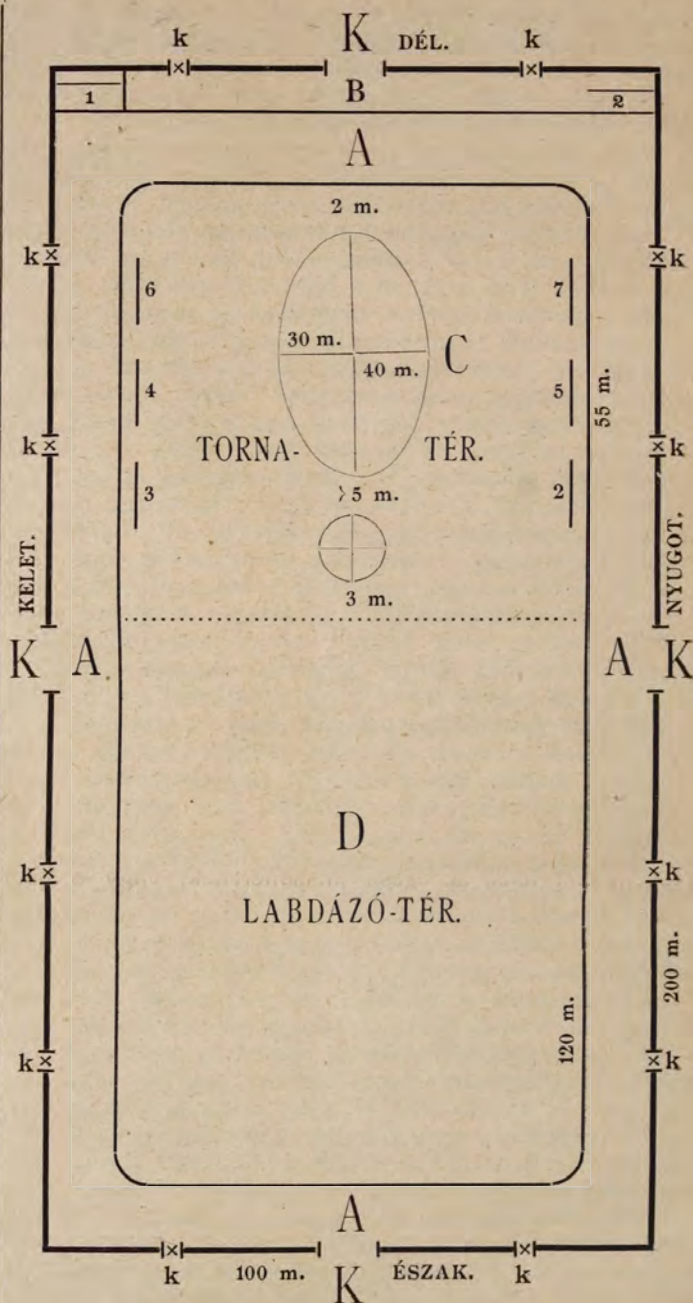
A mellékelt rajz szerint a jó erős léccel vagy korlátfával bekerített s a kerítésen belül még mindenütt egész hosszában és széltében 1·5 méternyi szélességre fákkal, cserjékkel beültetendő területet négy főrésze osztottam. Ugyanis:

A) *Futópálya*. Ez a cserjés kerítéssel együtt 10 m. széles, körskörül halad az egész játéktéren és jól porondozott, a kerülő helyeken a szögletek ki vannak kerítve. A porondozás úgy történik, hogy az alapot 15—20 cm. vastagon homok- és agyagkeverékkel kell borítani, melyre aztán 5—10 cm. apró vízporond hengerelendő. Az angoloknál a verseny- és játékterek homok- és szénkeverékkel vannak borítva s erre van hengerelve a porond. A szén az alapnak némi rugalmasságot kölcsönöz.

B) *Öltöző hely*, a déli oldalon 5 m. széles és 100 m. hosszú területen. Részei: 1. a szerház, 10 m. hosszú, 5 m. széles és 6 m. magas faépület, mely barátságatlan időben egyuttal menedékhely is. Ebben tartjuk a labdákat, labdaütöket, a magunkkal levitt dobót, kürtöt, az intézeti tornainggel egy színbe vágó jelző zászlócskákat, gerelyeket, tompatalpu falábakat, a hordozható sövénygátat, köteleket, ugró- és mérőléczeket, stb. — 2. A mászó állvány, a másik szögletben; 10 darab 5 m. hosszú, 4 cm. vastag függélyes mászópóznával, a kötélmászásra előkészített horgokkal és a 10 m. hosszú 15 cm. vastag árboczczal. — 3. A 00 helyek, a szerház mögött. — 4. Néhány erős ülőpad és 2—3 asztal. Így felszerelve ez alkalmas hely lesz az átöltözésre, esetleg lehet a néző közönség, vagy a versenybírók helye, habár legcélszerűbb amannak a térségen kívül, ennek pedig a közepén tartózkodni. Megjegyezzük még, hogy szükséges lesz néhány padot a játszóhely egész kerületén felállítani.

C) *A tornatér*, mely 55 m. hosszú, 80 m. széles és mindjárt az öltöző előtt terül el. Ennek részei: 1. Az ellipszis alakú tér társas- és szabadgyakorlatokra, kisebb labdajátékokra, kötélhuzási és lengőkötél-gyakorlatokra, birkozásra stb. Nagyobb tengelye 40 m. és fekszik a játszótér főtengelyében, a kisebbik 30 m. — 2. A káppákkal ellátott támaszfa. 6—8 m. hosszú, 1·5 dm. vastag, áll egymástól egyenlő távol fekvő 7 dm. magas lábbon. — 3. Lebegő gerenda. Méretei, mint a kápas támaszfának, azonban magassága csak 4 dm. és két lábbon áll. Egyharmada nincs alátámasztva, a föld ezen a végén 1 m² területen 4—5 dm. vastagon finom homokkal hintendő be, mert itt van a leugrás helye. — 4. A magas ugrás helye. Hossza 3, szélessége 2 m. Az egészet 4—5 dm. vastagra finom homokkal kell feltölteni. — 5. Forgó henger. Ezen tornaszert a kisebb gyermekek nagyon

A lőcsei kir. főgymn. és áll. főreálisk. játéktere.

MAGYARÁZAT.

A Futó-pálya. B Öltöző hely, padokkal. C Torna-tér.	3. Lebegő gerenda. 4. Magas ugrás helye. 5. Forgó henger. 6. Gerelydobás helye. 7. Ugró árok. 8. Kőralakú tér. D Labdázó-tér.
1. Szerház, mögötte „00” helyek.
 2. Mászó állvány.
 3. Ellipszis alakú tér.
 4. Kápas támaszfa.
- K = kapu, 5 m.
 k = bejáró (forgó).
 Mérték: 1 mm. = 12·5 m.

kedvelik, és méltán, mert sok ügyességre tanítja őket. A henger a tengelyén könnyen forog; átmérője 2—3 dm., hossza 3—4 m., magassága 5 dm. Ezen lefordulás nélkül át kell lovagolni, vagy oldallépésekkel rajta végig menni. A henger erős, el nem hajló vas, sőt szükséges, hogy a hüvely is vasból legyen, mert csak úgy forog nagy könnyűséggel. — 6. A gerelydobás helye. A gerelyő mögött 4 m. hosszú, 2 m. magas, vastag deszkából álló védőfal van, mely azonban mászófalnak is használható. — 7. Ugróárok a távolugráshoz. Hossza 5, szélessége 2—5 5 méterig, tehát keresztmetszete összetartó két egyenest tüntet fel. Céljárás ezt a leugrási oldalon homokkal feltölteni és oldalain deszkákkal kibélelni, használaton kívül pedig befödni. — 8. Kőralakú hely. Átmérője 5 m. Alkalmas egyes labdajátékokra, pl. várostromlásra, beforgóra stb.

D) *A nagy labdázó tér*, melynek hossza 120, szélessége 80 m. E térség lehet ugyan gyepes, de a tapasztalat azt mutatja, hogy a gyakori használat annyira kikapossa a jó sűrű gyepet is, hogy gödrök támadnak; minél fogva legcélszerűbb az egész játéktérnek jó homokos talajt adni. Itt tartjuk a nagy területet igénylő futó- és labdajátékokat, a diszkoszvetést, stb.

E) Mind a négy oldal közepén egy-egy 5 méteres *főkapu* lesz ezeken kívül a hosszabbik oldalakon 4, s a rövidebbeken 2 kis bejáró (forgó). A főkapuk irányában lesz szélteben és hosszában 2 m. széles főút, melyet derékszögűleg fognak átszelni a kisebb bejáróknál kezdődő 0.5 m. széles keskenyebb utak.

A helyi viszonyok szerint egyik-másik tornaszert kicserélhető vagy egészen el is hagyható; sőt, ha a jótszótér kisebb, a mászó állvány, mint meglehetősen akadály, el is hagyandó.

A felszerelés, homokolás nagy költséggel jár, de pár év alatt a város jóakarató támogatásával kivihető.

Igen valószínű, hogy némely játszóhely viszonyai megengedik télen az egész játszóhelynek, vagy e hely egy részének korcsolyapályává való könnyű átalakítását és így már e célból is jobb, ha az egész játszótér homokolva van. Tervezetem szerint ezen átalakításnál nem szükséges a térről semminemű tornaszert eltávolítani, sőt a lebegő- és támaszgerendák még kényelmet is szolgáltatnak a különféle körzésekben és élváltoztatásokban elfáradt korcsolyázónak.

Habár ideális egy ily módon felszerelt játéktér, mert kevés játszóhely lesz oly közel az iskolához vagy városhoz, hogy kerítése, felszerelése megőrizhető lenne, mindazonáltal, a hol lehet, törekednünk kell egy ily megvédhető területre. Fődolog, hogy elég nagy legyen a jótszóhely, a szereket szívesen magukkal viszik a fiúk; idővel, ha majd jól tudnak játszani, a felszerelésre is rákerül a sor.

Ezek után határozati javaslatom a következők:

1. Ha valamely középiskola népessége a 300 at meg nem haladja, úgy az a szabadtéri és játszó gyakorlatokra három csoportban, három különböző délután sikerrel vezethető s a csapatok felett a felügyelet is gyakorolható.

2. A mely csoportnak játékdélutánja van, annak csupán délelőtti tanítása legyen. E célból tehát mindig egész osztályok alkossák a csoportot.

3. Az órarend beosztásánál a többi rendes tantárgy mellett első sorban a testnevelés óráira, ugymint a rendes tornaórákra és játékdélutánokra legyen a főtekintet, csak ezután jőjenek a többi tárgyak.

4. A játékvezető tanár díjazása a tornaórák kulcsa szerint történjék és ha a játszóhely közel van, úgy egy délután két órába számíttassék, ellenben három órába.

5. Ha a játéktér felügyelet alatt állhat, akkor annak

itt vázolt és rajzban bemutatott beosztását helyesnek találom s azért azt elfogadásra ajánlom; ellenkező esetben mellőzendő minden felszerelés.

A közgyűlés ezen határozati javaslatokat tárgyalás alá vette, azokat egyhangúlag elfogadta s az előadónak fáradságáért szívélyes köszönetet szavaz.

A Pozsonyi Torna-Egyesület.

A választmány jelentése az 1899-ik évről.

Az elmúlt évi működésünkről következőkben van szerencsénk jelentésünket előterjeszteni: Az egyesület ügyeinek vezetésével az 1899. év márczius hó 3-án tartott közgyűlésén megbízatván, minden eszközzel oda törekedtünk, hogy a belénk helyezett bizalomnak lelkiismeretesen megfeleljünk. Nem mulasztottunk el semmi körülményt, nem riadtunk vissza semmi fáradságtól, teljes odaadással iparkodtunk a test-nevelés nemes ügyét előbbre vinni, egyesületünk alapját megszilárdítani. Hogy munkásságunk és törekvésünk nem volt meddő, ezt bizonyítja azon körülmény is, hogy tagjaink létszáma tetemesen megnövekedett, hogy egyesületünk városunk társadalmi életében is számottevő faktorrá lett.

Tevékenységünk által sikerült közönségünk éveken át tartó közönyét megtörni s immár bizalommal tekintetünk a jövőbe.

Az év legnevezetesebb eseménye az 1899. május hó 21. és 22-én tartott II. kerületi tornaünnepély volt. Örökké felejthetetlenek lesznek ezen, egyesületi életünkben forduló pontot képező szép napok. Nem tagadjuk, nagy aggodalmakkal fogtunk ezen ünnepély rendezéséhez. De éreztük kötelességünket és tudtuk, hogy városunkban a testnevelés ügyén csak úgy lendíthetünk, a társadalmat csak akkor fogjuk megnyerni, ha a szívekre is ható jelentőségében magasztos ünnepélyt rendezünk.

Kire volt hatás nélkül azon kép, melyet a városunkban a zászlók alatt átvonuló 300 tornász nyújtott?

Kire nem volt maradandó hatással azon jelenet, midőn a versenyteren 300 tornász előtt a Hymnus dal-lama mellett a zászlókat megkoszorúzták?

A feladat, melyre vállalkoztunk, nagy volt, de nagy volt a lelkesedés is, melylyel annak keresztülviteléhez hozzáfogtunk.

Vállalkozásunkban hathatósan támogatott városunk t. törvényhatósága, mely nemcsak anyagiilag járult hozzá az ünnepély sikeréhez, hanem legmesszebb menő erkölcsi támogatásban is részesített.

Az ünnepély elnökekül néhai *Taller Pál* kir. tanácsos urat, Pozsony szabad királyi város polgármesterét sikerült megnyernünk.

Az ünnepély rendezése céljából alakult rendező-bizottságban a város *Brolly Tivadar*, polgármester-helyettes úr által képviseltette magát, ki a rendezendő bizottság elnöki tisztségét volt szíves elvállalni.

Brolly Tivadar úgy is mint a város megbízottja, — úgy is mint rendező-bizottsági elnök, rendkívül tapintatos, fáradhatlan buzgósága s ügyeszeretete által örök hálára kötelezte le egyesületünket s nem mulaszthatjuk el itt sem, hogy az iránta táplált igaz szeretetünknek és hálás köszönetünknek kifejezést ne adjuk.

Ünnepélyünk sikeréhez megbecsülhetlen mértékben járultak hozzá városunk hölgyei. Megajándékozták egyesületünket egy örökbecsű, igen szép és értékes zászlóval; két értékes és szép tiszteletdíjat adományoztak és megkoszorúzták az ünnepélyben résztvevő egyesületek zászlóit.

Legyenek áldva nemes áldozatkészségükért!

Folyt. köv.)

Különfélék.

Az Óbudai Torna-Egylet e hó 4-én igen sikerült vivóakadémiát rendezett. A vivóakadémián az egylet tagjain kívül az Arlow Vivó Club, a Fővárosi Vivó Club, a Halász és Rákossy iskola számos jelesebb vivója vett részt. Ezekon kívül Genneri Guiseppo, Hollósy Jenő és dr. Benyovits Lajos fővárosi vivómesterek tették érdekessé részvételükkel az estélyt. Az Assotokat Halász Zsigmond fővárosi vivómester vezette. — A vivásban részt vett vivók mind kitüntek iskolázott vivásukkal és igen szép meneteket mutattak. Különösen érdekes assotokat vívtak Szóts főhadnagy—Schwarz József A. V. C. karddal, Nagy Béla A. V. C.—Dr. Haberfeld Marcel A. V. C. karddal, Hollósy Jenő vivómester—Hoch Henrik F. V. C. vitérrrel, Halbleit József M. A. C.—Hoch Henrik F. V. C. és Genneri Guiseppo—Hollósy Jenő vivómesterek karddal. A legnagyobb érdeklődést keltette és az est fénypontját képezte Genneri Giuseppe és dr. Benyovits Lajos vivómesterek mérkőzései karddal és vitérrrel, melyben mindkettő bizonyosságát adta nagy ügyességének, biztonságának és különösen szép tartással kivitt gyors mozdulatainak. — A vivóakadémián nagy és diszes közönség jelent meg, mely élénk érdeklődésének ismételt tetszénnyilvánításával adta tanujelét.

Az Óbudai Torna-Egylet e hó 1-én tartotta meg XXIX. rendes közgyűlését dr. Botzenhardt János egyleti elnök elnöklete alatt. Az egylet mult évi szép működését felölelő titkári jelentés felolvasása, a pénztárvizsgálat megejtése és a költségvetés elfogadása után a közgyűlés az igazgató-választmány alapszabálytervezetét tárgyalta és kisebb módosításokkal el is fogadta. A megejtett tisztújítás szerint a következőket választották meg: elnök dr. Botzenhardt János, alelnök Hilbert Vilmos, titkár dr. Botzenhardt Ferencz, I. pénztáros Schiessel Antal, II. pénztáros Hellmich Ottó, ellenőr Minder Adolf, gazda Barlai Oszkár. Ezenkívül az igazgató-választmányba 12 rendes tag és 4 póttag, a felügyelő-bizottságba 3 tag választatott.

Párisi olympiai versenyek. Az országos olympiai bizottság *athletikai* szakbizottsága legutóbbi ülésén Réthy Pált választotta előadójává, egyuttal elhatározta, hogy az olympiai versenyek programja alapján június 24-én próba-versenyt tart csömöri-uti versenypályáján, melynek átengedéseért megkeresi a pályaszövetséget. A próba-verseny számai a következők: 100, 400, 800 és 1500 m. síkfutás, 110, 400 m. gátverseny, magas, távol és rudugrás, súlydobás és diszkoszvetés. Június 25-én a következő versenynemekből is lesznek nevezések esetén mérkőzések: 60 és 200 m. síkfutás, 200 m. gátfutás, hármasugrás és kalapácsvetés, esetleg kötélhuzás. A versenyeket a *francia* szabályzat szerint rendezik. A feltételek közötté a szabályzat kivonata és egy standard rekord összeállítás vétetik fel a versenyzők tájékoztatására.

Zsolnay Vilmos halálával a Kerékpár-Sport a következő érdekes apróságokat közli a nagy emberről:

Csodálkozva kérdezték egy kerékpáros verseny bankettje alkalmával Zsolnay Vilmost, hogy miért érdeklődik annyira a biciklista-sport iránt?

Az öreg ur azt felelte:

— Azért kedves előttem a kerékpáros, mert csak az egyenes utat szereti.

Másszor ugyanezen kérdésre így válaszolt:

— Mert mindig előre tör s a mi a fő, a saját erejéből.

Budapest közuti vaspálya-társaság.

HIRDETMÉNY.

A „Budapesti közuti vaspálya-társaság”

XXXV. rendes közgyűlése

folyó évi április hó 24-én délután 1/4 órakor,

a társulat saját épületében Budapesten, V., Lipót-körut 22. szám alatt fog megtartatni.

N a p i r e n d :

1. Igazgatósági évi jelentés; előterjesztése az 1899. évi zárszámadásnak és mérlegnek és a felügyelő-bizottság erre vonatkozó jelentésének, az osztalék megállapítása; határozat a felmentvény megadása érdekében.

2. Előterjesztés a nyugdíjalapnak és a forgalmi személyzet segélyalapjának gyarapításáról.

3. A felügyelő-bizottság újbóli megválasztása.

4. A választmány újbóli megválasztása.

Szavazati jogot adnak a társaság közgyűlésein (alapszabályok 15. és 20. §§.) egyaránt a társaság részvényei s illetőleg élvezeti jegyei, ha legalább négy nappal a közgyűlés előtt az igazgatóságnál letéteményeztetnek; 20 darab részvény vagy élvezeti-jegy után egy szavazat gyakorolható, oly megszorítással azonban, hogy 20 szavazatnál többet egy részvényes sem gyakorolhat sem saját nevében, sem pedig megbízásból.

Felhivatnak tehát a t. cz. részvényes urak, kik a jelen közgyűlésen résztvenni óhajtának, miszerint a czimleteiket, a szelvényekkel együtt, beleértve a folyó évi május 1-én lejárat is, **szám- és névjegyzék kíséretében** bezárólag folyó évi április 20-ig az igazgatóságnál (Budapesten, V., Lipót-körut 22. szám) délelőtt 9—12, délután 4—5 óra között, térítvény mellett letenni méltóztassanak, hol a szavazati igazolványokkal egyidejűleg az előterjesztendő zárszámla és mérleg, valamint a felügyelő-bizottság jelentése is átvethető lesz.

A letétbe szükséges nyomtatványok a társaság pénzügyi szakosztályában díjmentesen kaphatók.

Budapest, 1900 április 6-án.

Az igazgatóság.

(Utányomat nem díjaztatik.)

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„**Damascenus**”
kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyűt a kopástól.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

Bármely kardra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantagyár részvénytársaság
BUDAPEST.

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 1 frt
Félévre ... 2 frt
Egész évre ... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként
kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:

IX., Kinizsi-utca
23. sz. I. emelet.

Kiadóhivatal:

József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vívó-Club,
Érsekújv. Vívó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vívó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vívó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vívó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Úszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vívó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljujhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athléta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna és vívó-egyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Egyleti életünk bajai.

Közelebről a labdarugásban több érdekes küzdelmet láttunk, melyekben a magyar csapatokat a külföldiek több-kevesebb fáradtsággal mind leverték. Nem akarunk e tényekből tulsokra következtetni, hanem felhasználjuk ez alkalmat arra, hogy egyleti életünk bajaira hívjuk fel sportkörünk figyelmét.

Nagy büszkeséggel tekinthetünk egyleteinkre már több alkalommal, mikor athletáink külföldön szereztek hazánknak dicsőséget, holott e győzelmek főleg az egyesek munkásságának eredményei voltak. — Az egyleteknek az is méltó büszkesége, ha egyes tagjai győzedelmeskednek, de valódi nagy győzelmet csak az evezőversenyek és labdarugásban ért sikerek alkothatnak, hol egy jól begyakorolt csapat ügyessége és nem egy embernek ereje szerzi meg a babért. Ugyde a mi sok egyletünk közt alig van pár, hol a versenyre képes tagok nagy száma valódi sportéletet teremthetne.

De általában is az egyleteknek működő tagjai oly csekély számuak, hogy 10—15 tagból álló jó csapatot a versenyre alig pár állíthat ki. — Régi bajunk, hogy nálunk a sportot olyan uri foglalkozásnak tekintették, melyhez diploma szükséges, vagy legalább nemesi oklevél. Az egyletek legtöbbször kizáró elveken alakult és a középosztálynak nagy tömegét ma sem fogadják tagjaik közé. Ennek talán abban is találhatjuk magyarázatát, hogy a mi iparos és kereskedő osztályunk nem oly művelt, hogy modoránál fogva megállhatna a tanultabbak társaságában. De ez is csak kevés eset-

ben igaz, mert fiatal kereskedőink, iparosaink közt sok valóban művelt embert találunk. Hanem mért nem alkotnak e körök maguk közt egyleteket, hogy elfoglaltságuknak megfelelő gyakorlati időről is könnyebben gondoskodhatnának.

Egyleteinknek egyik nagy baja, hogy kevés taggal rendelkezvén, kénytelenek nagyobb tagdíjat szedni, melynek fizetése a fiatal és így rendesen szegény tagok részére nem könnyű dolog. A havi tagsági díjakat nem lehetne mással csökkenteni, mint hogy a testgyakorlati helyiségeket akár az állam, akár a város ingyen bocsátaná az egyletek rendelkezésére. De ezen kívánság bizony még sokáig csak kívánság marad, mert hisz a főváros még a tanulók számára sem tud játéktereket adni.

Az egyleti sportéletnek nem kis baja az is, hogy nálunk az idősebb tagok kivonják magukat a közgyakorlatokból, mi által mindenkor új és gyakorlatlan erők állnak a művezetők rendelkezésére. — De a sport tanítására sincs nálunk kellő szakismerettel bíró mester. — Pedig láttuk, hogy a Magyar Athletikai Clubban mily áldásos volt az angol mester alkalmazása. — A vívást, uszást és tornázást még eltanítják mestereink, de a többi sportot és főleg a versenyre készülést az egyletekben ki sem tanítja. — Mi általában a versenyzést nem vesszük elég komolyan pedig mikor Bécs, Berlin, Prága fiaival küzdenek meg a magyarok, több komolysággal kellene készülniök a küzdelemre. — De ne lássuk a helyzetet nagyon setétnek; van elég biztató is egyleti életünkben. A labdarugásban is kitűnő csapatot találunk a Torna-Clubban. És még fiatal is nálunk e sport arra nézve,

hogy biztos győzelemre számíthatnánk a már gyakorlottabb külföldi csapatokkal. Azt hisszük, hogy pár év múlva a labdarugásban is elfoglalják versenyzőink azt a díszes első helyet a szárazföldön, melyet athlétáink kivívtak maguknak.

Országos tornaverseny Sopronban.

Sopron, április 23.

A pünkösdkor Sopronban megtartandó országos tornaverseny tárgyában tegnap délelőtt 11 órakor a városháza dísztermében nagy bizottsági alakuló gyűlés volt. A polgárság s az ügy iránt érdeklődők által szépen látogatott ülésen *Szilvássy Márton* dr. elnökölt, aki rövid megnyitó beszédében üdvözölte a megjelenteket és ismertette az ülés célját, egyszersmind köszönetet mondott a minden szépért és jóért lelkesülő herczeg *Esterházy Miklós* dr.-nak, aki a tornaünnepély védnökségét, *Simon Ödön* főispánnak, aki a diszelnökséget, továbbá *Gebhardt József* polgármesternek és *Baán Endre* dr. alispánnak, akik a tiszteletbeli elnökséget voltak szívesek elvállalni. (Éljenzés.)

A jegyzőkönyvet *Lehner Mihály* vezette.

Hatvan Ferencz tanár, a torna és tűzoltó-egylet tornaosztályának buzgó elnöke olvasta fel ezután a tornaünnepélyek jelentőségét s a tornászat fontosságát méltató szép és tanulságos beszédét, mely itt következik:

Mélyen tisztelt Nagybizottság!

Pünkösdkor Sopron szab. kir. városa egy impozáns, hazafias ünnepélynek színhelye lesz. Ekkor tartja itt a magyarországi tornaegyletek szövetsége VI. országos tornaünnepélyét. Kiténtetésszámba megy, hogy a tornaegyletek Szövetségének igazgató-bizottsága városunkat szemelte ki e nagyszabású ünnepély megtartására.

A magyarországi tornaegyletek Szövetsége, mely 1885-ben *Hegedüs Sándor*, jelenlegi kereskedelmi miniszter ur elnöklete alatt alakult meg, tornászati téren hazánkban a legelső, a legnagyobb súlylyal bíró testület. Célja, hogy a magyar tornászat ügyeit minden irányban elősegítse, a tornászat érdekeit a törvényhozó testület, az országos kormány és a közhatóságok irányában képviselje és előmozdítsa. A Szövetséget megalakító vezérferfiak szeme előtt nagy cél lebegett: a haza épsége, a haza egysége. Bizony szebb cél, magasabb feladatot nem lehet kitűzni e hazában, melynek népe számra nézve kicsiny s mely annyi ellenséggel van telítve s körítve; csak az erő, az egyetértés tehet bennünket nagygyá, törhetetlenné!

De fájdalom, ez ideális misszió csak lassan tud nálunk tért hódítani; a tornászat ügye iránt még kevés a fogékonyság, kevés az érdeklődés. Van ugyan hazánkban mintegy 100 torna- és sportegylet, de ezek között is alig a fele tagja a szövetségnek, e csekély szám pedig nincsen arányban a nagy feladattal, különösen, ha meggondoljuk, hogy a létező egyesületek között is akárhány — kellő támogatás hiányában — csak ugy tengeti életét. Mi szeretünk ugyan korcsolyázni, biciklizni, tennis- és foot-ballt játszani, szóval sportot űzni, de idegenkedünk a rendszeres testedző munkától, mely harmónikusan, egyenletesen fejleszti a testet s fentartja annak épségét, mely képesít arra, hogy az élet küzdelmeiben helyt álljunk.

Hogy a tornászat mily nagy nemzeti missziót képes teljesíteni, ezt mutatja a nagy Németbirodalom, mely a tornászat iránti rajongásnak s a tornászat gyakorlása mellett kifejtett nemzeti egységnek köszönheti mai nagy-

ságát. A németországi tornaegyletek is egy nagy szövetség körül tömörültek; annak illusztrálására, mily hatalmas szövetség ez, mily elementáris erőt képes kifejteni, csak azt említem fel, hogy mintegy 5600 egyesület a tagja, a tornászok száma pedig jóval felülmúlja a 600.000-et. Van-e valahol társadalmi intézmény, amely hasonló számú, egyszersmind munkás tagot tudna felmutatni? Bámulatos, hogy mennyire képes ez az intézmény egyesíteni a németseget, lerontva minden politikai határvonalat, fel nem tartóztatva távolság által. Egy-egy német szövetségi torna-ünnepélyen 20—30.000 tornász vesz tényleg részt, kik nemcsak Németország minden részéből seregelenek össze, hanem tengerentúli országokból is eljön ilyenkor számos német tornász-vendég, hogy a németiség, a nemzeti eszme mellett tüntessen. Minden csekélységnek látszó külsőséget felhasználnak, hogy ünnepélyükre rányomhassák a nemzeti bélyeget. Már magának az ünnepnek a neve, „Deutsches Turnfest“, tornázásukat úgy hívják, hogy „deutsches Turnen“ stb. A legutolsó, 1898. július havában Hamburgban megtartott IX. német torna-ünnepély alkalmával több mint 26.000 tornász sereglett össze e nagy s gazdag hanzavárosban. Hogy ezen óriási ünnepély a közönség részéről az érdeklődésnek mily rendkívüli tárgya volt, mutatja azon tény, hogy a főünnepélynek egyik napján — jul. 26-án — több mint 100.000 ember nézte a tornászok gyakorlatait, versenyt. A közönségnek ezen hallatlan érdeklődése nemcsak a kíváncsiságnak, a tornászok mutatványaiban való gyönyörködésnek a következménye, hanem csak valamely mélyebben fekvő, a nemzeti eszméből folyó érzés hozhat ily beláthatatlan ember-tömeget mozgásba. Ha valami bir napjainkban rendkívüli vonzóerővel, ugy ez bizonyára a párisi kiállítás, melynek megtekintésére az egész művelt világ készülődik. Azt kellene hinnünk, hogy millióra rug a kíváncsiak száma, kik különösen megnyitásakor oda tolonganak; pedig husvét vasárnapján, a mikor a kiállítás kapuit megnyitották, a fizető látogatók száma csak 118.630 volt s ez a szám a szabadjegyesekkel együtt az első napon legfeljebb 180.000-re emelkedett.

A német torna-ünnepélyek mellett természetesen eltörpülnek a mi hazai torna-versenyeink ugy a résztvevő tornászok száma, mint az ilyfajta ünnepélyek iránt mutatkozó érdeklődés tekintetében. Mig ottkin mindenki a saját jól felfogadott érdekében magától értetendőnek találja, hogy valamely tornaegyletnek működő tagja, vagy legalább erkölcsi támogatója legyen, addig nálunk a testnevelésnek, a tornaügynek csak lassan tudunk híveket szerezni. Pedig nem mondhatnók, hogy nem volna szükségünk az erő, épség, összetartás, a nemzeti eszme fejlesztésére.

Különben nálunk a rendszeres testedző szórakozás — a torna — nem sokkal idősebb három évtizednél, mert a mi e téren 67 előtt történt, az csak kísérlet, uttörés számba ment. De tagadhatatlan, e rövid idő alatt hazánkban a tornában is, mint kulturális életünk minden irányában, örvendetes haladás konstatálható. A népnevelési intézetekben, a középiskolákban a torna a kötelezett tárgy közé tartozik. S habár a felnőttek a rendszeres testedzésnek az egyénre s a nemzetnek kiható jelentőségét ma még nem méltányolják eléggé, elérkezik, el kell érkezni az időnek, mikor a tornát is egyik nemzeti ideálizmusnak fogjuk tekinteni.

Uj fordulatot vett hazánkban a testnevelés ügye 1896. óta, a mikor dr. *Berzeviczy Albert* v. b. t. t. egyhangulag a torna-szövetség elnökévé választatott meg. Jelesebb, rátermettebb férfura nem lehetett volna bizni az ország tornaügyét. Addig is szószólója volt minden

oly mozgalomnak, mely a nemzet szellemi és fizikai erejének harmonikus fejlesztését tűzte ki céljául. Mint volt kultuszminiszteriumi államtitkár ez ifjúsági tornaszatot nemcsak fejlesztette, hanem új irányba is terelte, a mennyiben bele vonta körébe a különféle torna-játékokat s a torna iránti kedv élesztésére létesítette az ifjúsági torna-versenyeket. Neki köszönhető, hogy a felújított olimpiai versenyeken a magyar egyenranguan szerepelhetett a világ többi nemzetével. Az ő testnevelési ideálja, mint azt egyik nagyszabású beszédében kifejti: „Az ember testének edzése, erejének fejlesztése oly célból, oly módon, hogy általa az egész ember nemes rendeltetésére alkalmasabb erényei és tehetségei érvényesítésére képesebb, gyarlóságai leküzdésére erősebb, erőinek harmóniája által tökéltesebb legyen“. Különben Berzeviczy Albert, mint a tornaszövetség elnöke, el fog jönni a mi tornaünnepélyünkre s akkor bizonyára megfogja ragadni az alkalmat annak elmondására, minek tartja, mily fontosságot tulajdonít a tornaszatnak.

A tornaszövetségnek egyik és talán a legfontosabb feladata országos, esetleg kerületi nyilvános tornaünnepélyek rendezése. Ezen ünnepélyeknek kettős célja van, gyakorlati és erkölcsi. Gyakorlati annyiban, mert a torna-versenyek alkalmat nyújtanak arra, hogy az egyes tornaegyletek bebizonyíthassák életrealitásukat, bemutathassák a tornaszat terén elért ügyességüket, tudásukat. Felkeltik a tornászok ambícióját, hogy úgy a szereken való mintatornászásnak, valamint népies versenyeken kitüntessék magukat és az ilyen kitüntetés még fokozottabb munkásságra, erőfeszítésre ösztönzi őket.

A tornaünnepélyekben nagy erkölcsi haszon is rejlik, mert felkeltik a nagyközönség kíváncsiságát, érdeklődését. Sokan, kik tulajdonképpen csak kíváncsiságból nézik végig a tornászok gyakorlatait, mutatványait, anynyira megkedvelik ezt a testedző sportot, hogy maguk is hívei lesznek a tornának. Így tehát semmi sem alkalmasabb a tornaszat megkedveltetésére, terjesztésére, mint a nyilvános tornaünnepélyek. Hogy a Szövetség ennek az erkölcsi momentumnak minél inkább megfeleljen, azért tartja ünnepélyeit nemcsak az ország fő- és székvárosában, hanem felváltva nagyobb vidéki városokban is.

A tornaszövetség fennállása óta, tehát 1885 óta, öt országos és két kerületi tornaünnepélyt rendezett.

Eddigél 5 országos tornaünnepélyt tartottak Magyarországon és pedig az elsőt 1885-ben Budapesten, a másodikat 1888-ban Aradon, a harmadikat 1891-ben ismét Budapesten, a negyediket 1894-ben Szegeden, az ötödiket a milleniumi kiállítás alkalmából Budapesten. E versenyeken Sopron város torna- és tűzoltó-egylete többé kevésbé képviselve volt.

Hat hét mulva, Pünkösdkor fogunk mi soproniak tanui lenni a VI. országos tornaünnepélynek. Városunk különben már két ízben ki volt szemelve az országos tornaverseny megtartására. Először 1894-ben, a mikor a Tornaszövetség igazgató-bizottsága Szegednek adta az előnyt, azon fentartással, hogy más alkalommal Sopront fogja kijelölni az orsz. tornaünnepély színhelyéül. Ez az alkalom a múlt év lett volna, de egyesületünk nem érezte magát oly erősnek ily országos jellegű ünnepély rendezésére s a helyi viszonyok sem igen látszóttak kedvezőknek. Köszönettel kitértünk a megtiszteltetés elől. De már a múlt évben Pozsonyban tartott kerületi verseny alkalmával, a Szövetség elnöke, dr. Berzeviczy Albert, újból szóba hozta Sopront s július havában a Szövetség titkárát, Jász Gézát városunkba küldte, hogy a hangulatot kipuhatólja, illetőleg az orsz. tornaünnepélyre vonatkozó előmunkálatokat megtegye. Miután a Szövetség titkára elég kedvezőknek találta a viszonyokat, egyesületünk a

mult évi október hóban a Tornaszövetség elnöksége részéről megkeresett, elvállalná-e az 1900. évi pünkösdi ünnepeken Sopronban tartandó országos tornaünnepélynek a rendezését. Az előzmények után itélve nem lett volna ildomos, ha a megtiszteltetést újból elhárítottuk volna magunktól, miért is egyesületünk választmánya mult évi október 16-án tartott ülésében kimondta, hogy a soproni torna- és tűzoltó-egylet az ünnepély rendezését magára vállalja. Eme határozatunkat a szövetség igazgató-bizottsága mult évi november 15-én tartott ülésében örömmel tudomásul vette, egyuttal műszaki bizottságot küldött ki, hogy az velünk karöltve az ünnepély tornászati részére vonatkozó előmunkálatokat megtegye. Választmányunk pedig az ünnepély rendezésével járó előmunkálatok előkészítését egy előkészítőbizottságra bízta.

Hogy Sopron t. lakosságának érdeklődését az ünnepély iránt minél jobban felkeltsük, a torna-bizottság elnöksége felhívást intézett a helybeli középiskolák igazgatóihoz, melyben kérte, hogy engedjék meg, hogy a felsőbb osztályok tanulói résztvehessenek az országos tornaversenyben. A tek. igazgatók, felfogván az ünnepély kulturális jelentőségét, majdnem kivétel nélkül helyt adtak kérésünknek; megragadom ez alkalmat is, hogy bölcs elhatározásukért az egyesület nevében hálás köszönetet mondjak. A míg a műszaki bizottság az ünnepély műsorát s részletes tervezetét, a rend- és szabadgyakorlatok leírását, valamint az azokhoz szükségeltető szemlézeti és kezelési utasítást, végül a tornászati főverseny gyakorlatának leírását kidolgozta, addig mi is elkészültünk az ünnepély szabályzatával s költségelőirányzatával s így a szövetség elnöksége már f. évi február hó 21-én meghívhatta a tornaegyleteket a városunkban tartandó tornaünnepélyre.

Az előkészületek tehát megtörténtek volna úgy a központban, mint nálunk, de a munka java része hátra van.

Mélyen tisztelt Nagybizottság! Midőn a mult év végén ismételtén s határozott alakban szóba került, hogy a VI. országos tornaünnepély Sopronban tartassék meg, megvallom őszintén, kételyeim támadtak, sikere lesz-e városunkban e nagy nemzeti, országos jellegű tornaünnepélynek, helyt fog-e állani egyesületünk tornászati szempontból. Képesek leszünk-e városunk t. polgáraiban az ünnepély iránt az érdeklődést oly mérvben felkelteni, a mint ezt a nagyarányu, tornászati mozgalom elkerülhetetlenül szükségessé teszi. Mert ezen ünnepélynél nemcsak a soproni Torna- és Tűzoltó-egylet reputációja forog szóban, hanem a városnak, mondhatnám az egész ország érdeke megkívánja, hogy vele kudarcot ne valljunk.

De abban a pillanatban, midőn hazánk első főura, az ifju, tettvagyó, minden jó ügyért lelkesülni tudó herczeg Esterházy Miklós ur ő főméltósága oly kegyes volt, az ünnepély védnökségét szeretetreméltó módon elvállalni, midőn a legőszintébb tiszteletünkkel környezett főispánunk, méltóságos Simon Ödön ur készségesen elvállalta az ünnepély diszelnökségét s midőn megyénk ügyeit lankadatlan buzgalommal vezető alispánunk, nagyságos dr. Baán Endre ur és városunk felvirágoztatásán ernyedetlenül fáradozó polgármesterünk, Gebhardt József ur szívesek voltak a tiszteletbeli elnökséget magukra vállalni, nem kételkedtem többé abban, hogy az országos tornaverseny nagy sikert, főleg erkölcsi sikert fel ne tudna mutatni. Ezen biztató reményemet fokozza különösen az a körülmény is, hogy egyletünk elnökségének felhívására ime itt összegyülekezett városunk színe-java az ünnepi nagybizottság megalakulására és hogy a megjelent igen tisztelt urak között sokan eléggé meg nem hálálható módon kilátásba helyezték, hogy erejüket, bő tapasztalataikat, befolyásukat a jó ügynek fogják szentelni.

Az ünnepélyre nagyszámu vendéget várunk. A tornaünnepélyen kívül Sopron vendégszerető lakossága, gyönyörű vidéke nem fogja eltéveszteni a tornászokra való mély, maradandó hatását. A legjobbat természetesen magukkal kell hozniok: valódi tornászati érzelmeket a tornászok munkájához mellőzhetlen kedvet, eiőszertetet. És ha az ünnepnapok alkalmával városunk felett felhőtlen ég terül el, akkor reménylhetjük, hogy a Sopronban tartandó VI. orsz. tornaünnepélynek szentelt munkával sikert fogunk aratni, óhajaink teljesedésbe fognak menni a magyar tornászat jóvoltára, városunk becsületére, szeretett hazánk büszkeségére!

Zajos, lelkes éljenzéssel honorálta az ülés a nagy gonddal és ügyszeretettel megírt beszédet, melynek lecsilapultával Szilvásy Márton dr. is kifejezést adott azon reményének, amelylyel Hatvan tanár beszéde végződött, hogy t. i. ha az ünnepély alkalmával felhőtlen ég lesz városunk felett — s ha az ünnepély sikerét előmozdítani hivatott faktorok teljes odaadásal működnek közre, a siker elmaradhatlan s a pünkösdi soproni országos tornaünnepély is azok közé a szép momentumok közé lesz sorolható, melyek annáleseinkben följegyezzék s melyek városunk jó hírnevét gyarapítani hivatják.

A Magyar Athletikai Club evezős osztályának jelentése az 1899. évről.

(Bemutatva az 1900. évi márczius 1-én tartott rendes közgyűlésnek.)

(Vége.)

Az elmondottakból látható, hogy a szabályozás nem jelent reánk nézve degradációt, hanem ez csak az ideiglenes állapotok szerencsés rendezése.

Szerencsésnek mondhatjuk, mert míg egyrészt az anyaklub érdekeit is szem előtt tartja, másrészt sportbeli és egyéb belügyi önállóságunk meghagyásával leveszi rólunk az anyagi ügyek nyögét s lehetővé teszi, hogy egész erőnkét a sport művelésére fordíthassuk. Hogy pedig ez milyen kívánatos dolog, arra nézve elég ujjmutatás éppen ez a 1899. esztendő, a melyben erőink jórészét az anyagi ügyek rendezésére kellett értékesítenünk. Ez okozta azt, hogy sportbeli tevékenységünkben nem volt meg az a fejlődés, a melyre az előzmények után számíthattunk.

Tagjaink közül sokakat ez a anyagi irányban való működés vont el az evezés fokozottabb gyakorlásától, s így történt, hogy bár mūdődő tagjaink száma nagyobb volt a tavalyinál, az elért kilométerrekord még sem haladja meg a mult évét.

Talán — a szerencse szeszélyeinek ellenük fordulásán kívül — ennek tulajdoníthatjuk azt is, hogy a nagy nemzetközi regattán sem játszhattunk olyan szerepet, a milyenre hivatva lettünk volna.

Számosaknak, a kik egyesületünk keretén kívül állanak, feltűntek ezek a körülmények s nem hiányoztak olyanok sem, a kik ezekből állandó sportbeli hanyatlást jósoltak számunkra; de az ilyen jóslatoktól nem kell megijednünk. Közelebbi ismerőseink nagyon jól tudják, hogy a munka mily halmaza bilincselte bennünket mostanáig, s ezek csodálkoznak azon, hogy mégis a sport terén is képesek voltunk számbavehető eredményeket produkálni. Nem kevesebb, mint 61 működő tagot — köztük számos ujat — felmutatni, két versenycsapatot s egy skiff-versenyzőt a starthoz állítani, a mellett a turázást is kultiválni, bizonyára nem válnék szégyenére más egyesület sem, más körülmények közt sem.

Hogy azonban ezt most itt elmondhassuk, ahhoz igazán tagjaink lankadatlan buzgalomra volt szükség;

2555 indulást és 21.034 kilométert összehozni csak ennek a buzgalomnak segítségével sikerült.

Ábrai Zoltán szertárosunk, a tavalyi champion, állott a buzgó csapat élén, fáradságot nem ismerő szorgalmával vonzó példát mutatva a többieknek. Ő egymaga 2524 kilométert evezett be. Utána Raics Lajos műveztőnk a kit a nyáron sajnálatunkra lemondott Dobák Emil dr. helyébe választottunk, következik a sorban 1472 kilométerrel, míg a harmadik Manno Leonidas 1078 kilométere mögött alig néhánynyal maradt le Ságy Gyula.

Julius 13-án házi evezős versenyt rendeztünk, a melynek két programmpontjában 3—3 négyescsapat indult. Egy héttel később pedig egyes és páros küzdelemből álló tennisz-versenyünket tartottuk meg saját pályánkon, tennisz játékos tagjaink élénk részvétele mellett. Ha még felemlítjük, hogy számos szép kirándulást rendeztünk, sportműködésünket nagyjából vázoltuk.

Hiányos volna azonban beszámolóink, ha meg nem emlékeznénk elnökünk, gr. Andrássy Géza szeretetre méltó jóindulatáról, a melylyel nagyösszegű alapítványa mellett még egy igen értékes, remek művű tiszteletdíjat is ajánlott fel számunkra a szabad rendelkezés jogával. A gyönyörű tiszteletdíj hovaforvitása iránt a t. közgyűlés fog határozni, de annyit mi is megehetünk, hogy szeretett elnökünknek ezen a helyen is leghálásabb köszönetünket fejezzük ki.

Ezen kívül azonban még egy köszönettel tartozunk. Ez a köszönet pedig szól a főváros szép hölgyeinek, a kik ez idén is támogatásunkra siettek minden társadalmi akciónkban; mulatságainknak jó hírét fenntartani segitettek, s tennisz-pályánkra pezsgő életet varázsoltak.

Szeretjük remélni, hogy támogatásukat a jövőben sem fogják tőlünk megvonni!

A jövőben, a mely elé egyébként is teljes bizalommal nézhetünk, mint olyan elé, a melyben az anyagi nyűg bilincseitől menten, konszolidált viszonyok között ideális célok felé törhetünk s új diadalokat szerezhettünk anyaklubunk, a M. A. C. sok dicsőséget látott színeinek.

Ebben a törekvésünkben számítunk minden tagtársunk segítségére, most pedig mult évi működésünkért kérjük felmentésünket.

Magyar Elek I. jegyző.

A választmány.

A Pozsonyi Torna-Egyesület.

A választmány jelentése az 1899. évről. (Vége.)

Vállalkozásunk sikeréhez nagyban hozzájárult az urlovasok szövetezete a löversenytér átengedése által. E nélkül talán egész vállalkozásunk meddő maradt volna.

Nem kevésbbé támogattak minket az összes helybeli lapok dicséretes szolgálatkészégükkel. Lapjaink a legnagyobb mértékben és teljesen önzetlenül pártolták ügyünket.

Hasonlóképen dicséretes áldozatkészéggel támogattak minket: a hadtestparancsnokság, a vármegye törvényhatósága, az ev. hitközség, a tüzoltó parancsnokság, a pozsonyi első takarékpénztár, a pozsonyi II-ik takarékpénztár, a pozsonyi hajós-egyesület, a pozsonyi első kerékpár-egyesület, a pozsonyi úr-kerékpárosok egyesülete, részben anyagi hozzájárulással, részben tisztelet tárgyak kitüzésével.

Örömmel és igaz hálaérzettel mondunk e helyen is őszinte köszönetet mind e t. hatóságoknak és t. egyesületeknek.

Elismerés illeti t. Jász Géza, szövetségi titkárt is, ki minden téren fáradhatlan buzgalommal állt mellettünk és támogatta ügyünket.

Az ünnepély lefolyása röviden a következő volt:

A szombat déltől vasárnap reggelig jövő vonatok hozták a vendégeket az ország minden részéből. A vendégeket a pályaudvarokon fogadtuk és gondoskodtunk elszállásolásukról.

Vasárnap délelőtt 10 órakor a dómtemplomban avatott fel a hölgyek által ajándékozott zászló. A zászlóanya tisztséget *Palugyay Józsefné* úrnő volt szíves elvállalni, ki a zászlót remek szép és igen értékes szalaggal díszítette fel. Az ő környezetét pedig a város 10 szép leánya képezte, névszerint: Fischer Gerta, Frank Anna, Habermann Tilda, Hubert Ella, Hubert Jenny, Krajnyák Erna, Taller Józsa, Walenta Hedwig, Wimmer Dóra és Zerneck Johanna kisasszonyok.

E zászló felszentelése rendkívül megható része volt az ünnepélynek. Főtiszt. és nagys. *Zandt József*, apátplébános ur a következő szép hazafias magyar beszéddel szentelte fel a zászlót:

„Piros pünkösöd szép ünnepén a Szentlélek eljövételének és kiadásának örömdetes emléknapiján, a testet edző, a testgyakorló tornászát országos ünnepélye!

Nem ellenmondás, nem visszas intézkedés-e ez?

Lélek és test, szellem és anyag.

Nem egészen különböző, sőt ellenkező két dolog-e ez, mely egymást kizárja, egymásnak ellent mond, vagy legalább is minden összefüggés és vonatkozás nélkül szükölködik? Éppen nem! Mert bármennyire különbözők egymástól a test és lélek, az anyag és a szellem, éppen az ember ama kiváló csodálatos lény, mely a teremtő Isten akaratából testből és lélekből áll, és mely magában oly módon egyesíti a testet és lelket, hogy csak e kettő együttvéve képezi az embert.

Ezen szoros összeköttetésnél fogva az emberben a test és lélek olykép van egymásra utalva, hogy egyiknek épsége és jóléte némiképp a másiknak épségétől és jólététől függ és különféle állapotát egymással érezteti, úgy, hogy például nagy lelki kínok között láthatólag szenved és sorvad a test; nagy lelki gyötrelém és aggodástól egy éj alatt megöszülhet a haj, agg ráncokba borulhat az arc; valamint viszont a lelki öröm és vigság is kisu-gárizk a fénylő szemből és kiül az emberi arcra.

Es így nagy és kétségbevonhatatlan igazságot foglal magában ama régi közmondás: „Mens sana in corpore sano,” ép lélek az ép testben.

Innen, ezen szoros összeköttetésből és egymásra való hatásból következik, hogy midőn a test épségét, egészségét, erejét, jólétét ápoljuk és fejlesztjük, ugyanakkor biztosítjuk részben a lélek épségét és jólétét is.

Amde vannak emberek, kik a test, az anyag szerepét és fontosságát annyira túlhajtják, hogy a lélekre nemcsak hogy ügyet nem vetnek, hanem annak, mint a testből különálló szellemnek létezését is merően tagadják és azt állítják, hogy mindama működések és nyilvánulások, melyeket mi a léleknek, mint különálló szellemnek tulajdonítunk, nem egyebek mint a test és anyag működése és productuma.

Még az ész gondolatát, teszem azt, egy syllogismus okoskodását sem tulajdonítják a léleknek, hanem az agyvelő villogásának (az anyag villó erejének). Szóval tagadják még a lélek létezését is, és ezen tagadást éppen azon látható függésre alapítják, melyet a test és lélek között tapasztalunk.

Mivel, — így okoskodnak, — azt tapasztaljuk, hogy a sérült agyvelővel csak hiányosan gondolkodhatunk, és mivel agyvelő nélkül semmiképp sem gondolhatunk, azért egyedül az agyvelő, az anyag az, mely gondolkodik és nem lélek, mely nem is létezik.

De helyes-e ezen okoskodás?

Lássuk egy közel eső példából.

Szép accordokban hangzott az imént a szt. mise alatt a templom orgonája; a szelládából átvezetett szél megrezgettette a sipokban a levegőt és előállott a fülgyönyörködtető harmonia; de tegyük föl, hogy ez a szelláda megsérül, vagy egy sip bedugul, úgy hogy a szél nem hathat keresztül, ime a zene megszűnik, vagy csak hiányosan hangzik; és oly orgonán, melynek nem volna szelládája, teljességgel nem lehet orgonálni. Lehet-e most már azt mondani, hogy ime csak a szél az, mely orgonál és nem az orgonaművész? Ez nevetséges következtetés, mert lehet az orgona még oly tökéletes, legyen bár a legjobb szerkezettel ellátva, ha nincs orgonaművész, az orgona örökké néma marad és nem hallat egyetlen eccordot sem.

Ugyanezen viszony van test és lélek között; a lélek az, mely eleveníti a testet, miként az organista megszólaltatja az orgonát, ez a ker. kath. vallástana, hogy az ember valóban testből és lélekből, a test az anyagból vétetett, a lelket pedig Isten lehelte a testbe.

De ne keressünk ezen igazság begyőzésére máshonnan érvet, hanem maradjunk a mai ünnepi alkalom tárgyánál és kérdezzük egyszerűen, hogy mit szól e kérdéshez a tornász? Hát van ennek e kérdéshez egyáltalában hozzászólása? Igenis van, még pedig nagyon alapos és meggyőző. Én legalább azt gondolom, hogy senki sem tagadja és érzi jobban mint a tornász, hogy az emberben van egy fölény, mely parancsol és egy alantas rész, mely engedelmeskedik; a tornász jól tudja, hogy mennyire kell néha parancsolni a fáradt, kimerült, vagy lomha testnek, hogy a kívánt mozgásokat megtegye; már most gondolható-e józan észszel, hogy a parancs az akaratérő, mely a fáradt kimerült testre hat, magának ennek a kimerült testnek és anyagnak productuma; ez nemde lehetetlenség, ez képtelenség; hanem a való az, hogy a testtől különböző, bár velesé összekötött, de önálló szellem, lélek az, mely a testre hat és annak parancsol.

Es a tornászásnak egyik célja és feladata és üdvös eredménye nem csupán a test edzése, épsége és erősödése, hanem a test fegyelmezése és fegyelemben tartása.

Midőn a tornász gyakorolja magát abban, hogy a mozgásokat bizonyos adott pillanatban, vezényszóra vigye véghez, akkor önuralmat gyakorol, ez nemcsak ügyesség, hanem önuralom, a lélek uralma a test fölött.

Mondottakból következik, hogy a tornászás is bizonyosságot szolgáltat, hogy a lélek nemcsak létezik, hanem hogy az a mi lényünk nemesebb része, arra hivatva, hogy uralkodjék a test fölött; azért igaz az a másik közmondás is: „többet észszel, mint erővel.” Az észnek, a léleknek kell a vezető szerepet vinnie; és a testnek rendetlen vágyait, tultengését zaboláznia.

Ezen helyes, nemes gondolkodásra vall a pozsonyi tornaegyesület ama szándéka, hogy egyesületének jelvényét, ügybuzgóságának és hűségének zálogát, e díszes zászlót a végtelen isteni Szellem, az emberi testet és lelket teremtő Istennek áldásával kívánja ellátni.

Ezen isteni áldásnak letéteményese és kiszolgáltatója Istennek rendeléséből a kath. egyház és én, mint szent-egyházunk méltatlan szolgája, nem a magam, hanem az egyház nevében és éppen azért annak nyelvén is fogom kérni a Mindenható Irgalmas Úr Istent, hogy az ő üdvöt hozó áldásával áraszsa el nemcsak ezen zászlót, hanem mindazokat, kik annak vezetése alatt fogják ápolni és gyakorolni a test erejét és épségét, hogy ép testükben lakozzék ép lélek és értelem, hogy ő benne fölismerjék Teremtőjüket és Fentartójukat, és mind a lelket mind a testet az ő szolgálatában gyakorolják, szent parancsai szerint, hogy ez által biztosíták mindkettőnek épségét, jólétét boldogságát.

Ezen isteni parancsoknak egyik legszentebbike a hazaszeretet, mely arra serkent, hogy testi, lelki erőnket a haza védelmére és oltalmára és annak fölvirágzására használjuk, fordítsuk, hogy biztosítva legyen a küllelenség minden támadása ellen, de biztosítsuk számunkra az örök haza birtokát is, melyet J. K.-nak az emberi testben szerzett megváltói érdemeiért adjon meg mindyájunknak a Szentlélek kiömlése által a Mindenható Úr Isten. Amen.

A felszentelés után a jelenlevő pozsonyi és vendégtornászok a pályaudvarra vonultak, hogy fogadják a 11 óra után érkező *Berzeviczy Albert* ő nagyméltóságát, a Torna-Egyesületek szövetségének elnökét, ki személyes jelenlétével nagyban emelte ünnepélyünk fényét. Őt az egyesületek vezetői nevében Uhlarik Mátvás az eperjesi T. és V. E. alelnöke üdvözölte.

Déli 12 órakor a pozsonyi egyesületek képviselői tisztelegtek Ő nagyméltóságánál, mely alkalommal a Pozsonyi Torna-Egyesület külön bizottsága Ő nagyméltóságának örökös tiszteletbeli taggá történt megválasztására vonatkozó diszoklevelét nyújtotta át.

Délután 2 órakor a Lyceum udvarán gyülekeztek a tornászok és közel háromszázan állottak fel egyesületi zászlók alatt. Résztvettek: a Budapesti (budai) Torna-Egyesület, a Budapesti Torna-Club, a III. kerületi Torna-és Vivő-Egyesület, az Eperjesi Torna-és Vivő-Egyesület, a Magyar Testgyakorlók Köre, a Nemzeti Torna-Egyesület, az Ó-budai Torna-E., a Soproni Torna-és Tűzoltó-Egyesület, a Kassai Sport-Egyesület, a Magyar Uszó-Egyesület és a Pécsi Torna-Egyesület.

A Lyceumból négy lovas herold vezetése alatt indultak el a csoportok az ünnepély színterére.

A városban át a menet a nézők hullámzó sorai közt vonult ki. Sok ezren követték a tornászokat. A versenyterre érve a menetet a Rákóczy-induló hangjai fogadták, a jelenlevő több ezer főnyi közönség pedig lelkesen üdvözölte a tornászokat. Felállás után boldogult *Taller Pál* polgármester üdvözölte az egyesületeket s köszönetet mondott ugy a tornászoknak, mint a „Szöv.“ elnökének a szíves megjelenésért, mire a „Szöv.“ elnöke is köszönetet mondva Pozsony város t.-hatóságának, a megjelent közönségnek és egyesületeknek, az ünnepélyt megnyitotta.

A program első pontja a zászlók megkoszorúzása volt, melyet a Hymnus dallama mellett végeztek a főntnevezett pozsonyi szép kisasszonyok, gyönyörűen himzett szalagkoszorúval diszitve fel a megjelent egyesületi zászlókat. A zászlók megkoszorúzása után következtek a szabadgyakorlatok.

A mintacsapatok tornázásában csapatot állítottak: a Budapesti (budai) T. E., Nemzeti T. E., Soproni T. E., Pozsonyi T. E., Pécsi T. E. és Óbudai T. E. korláton; a Nemzeti T. E., Eperjesi T. és V. E., Kassai T. E. nyujtón; a Budai T. E. és a Budapesti T. C. lovon; a III. ker. T. és V. E. rohamdeszkán. Valamennyien diszoklevelet nyertek.

Ezután következtek a versenyek, melyek vasárnap délután és hétfőn délelőtt folytak le. (Itt részletesen ismerteti a jelentés a versenyeket.)

Az ünnepély, mely egészben véve várakozáson felül sikerültnek mondható, nem csak anyagi és erkölcsi sikert nyujtott, hanem megadta az impulzust egy másik messze menő vállalkozásunkhoz is.

Egyesületünk ugyanis nem rendelkezik nyári torna-helyiséggel s így az egészségre annyira üdvös szabadban való testedzést alig üzhethjük.

Ez időszerint ugyan egyes napokon megszabott időben a játszótéri bizottság engedelmével használhatjuk az ifjusági játszóteret, de ez már közel jövőben meg fog szünni. Ezen bajon segitendő dők tervbe vettük egy nyári gyakorló tér létesítését.

Ezen terv megvalósításához igen kedvezőnek találtuk a sikerrel rendezett kerületi torna-ünnepély utáni időszakot.

A város hatósága, valamint a város közönsége az ünnepély hatása alatt állott. Mindenki érezte, hogy a testnevelést fejleszteni, üzni kell.

Ezen hatás befolyása alatt tervünknek sok szószólója akadt. A város legnagyobb előzékenységgel támogatta ügyünket s annak megvalósításához az első nagy lépést dicséretes áldozat-készséggel meg is tette, a menyenyiben a ligetben egy kies helyen fekvő gyönyörű telket engedett át s minden tekintetben kilátásba helyezte további pártfogását is.

A helybeli utász ezred parancsnoksága is rendkívüli előzékenységgel elvállalta az átengedett téren a szükséges földmunkálatoknak teljesen díjtalanul való végeztetését. Ezen sikerek által legvérmesebb reményeinket látva megvalósulva, rendkívüli közgyűlést bátorítottunk összehívni, mely 1899. szeptember hó 22-én megtartott s minket felhatalmazott, hogy a városból kapott téren egy modern, minden igényeknek megfelelő sporttelepet létesítsünk, hogy azon egyesületi házat építsünk, illetve felhatalmazott arra, hogy az ezen sporttelep létesítéséhez szükséges pénzt 500 darab részlet kötvény kibocsájtása által iparkodjunk megszerezni.

Ezen megbízatásunknak is megfeleltünk. Bár nem jelenthetünk még határozott eredményt s különösen a részlet kötvények jegyzése nem történik a remélt gyorsasággal, de remélhetőleg a most folyamatban levő mozgalom meghozza a várt és szükséges eredményt.

Ezen felsorolt két nevezetes tényen kívül, még következő nem kevésbbé nevezetes és fontos intézkedésünkről van szerencsénk jelentést tenni.

Egyesületünkben meghonosítottuk a női tornázást. Két lelkes hölgy azon óhajának adott kifejezést, vajha a nőknek is nyujtatnék a tornázáshoz alkalom.

Egyesületünk felkarolta ezen megpendített eszmét, nem zárkózott el ezen jogos és nemes kívánság elől és kilátásba helyezte pártfogását kijelentve, hogy a női tornázást életbe lépteti, ha azt legalább 6—8 hölgy kívánja. Tettük ezt annál is inkább, mivel ezt megelőzőleg választmányunk is foglalkozott már ezen ügygel.

A kezdeményező két hölgy rövid időn belül 8 tornáznai óhajtó hölgyet jelentett be, mire a katolikus hitközségnél kieszközöltük a torna-teremnek újabb két napon való átengedését.

Beszereztük a legszükségesebb tárgyakat s mivel megnyerni sikerült Gottl Giza kisasszonyt, okleveles torna-tanítónőt is, ki a legnagyobb készséggel vállalta el a női osztály teljesen díjtalan vezetését, a női tornaosztály működését február 8-án megkezdte. Megragadjuk az alkalmat itt is azon 8 hölgynek, kik szakítva az előítéletekkel, és leküzdvé a minden kezdet nehézségét, fáradhatlan kitartással életbe léptetni segítették ezen hézagpótló intézkedést, hálás szívvél őszinte köszönetet mondani.

A nyolcz hölgy neve a következő:

Elő helyen legyenek említve Förster Elza és Förster Emma kisasszonyok, kiket a kezdeményezés babérja is illet, s kiknek megnyerő kedves modora folytán az első felszólításra csatlakoztak: Gottl Giza, Dobri Ilona, Förster Adél, Fűkk Nessi, Grünwidl Amália és Nirschy Mária kisasszonyok.

Ez idő szerint már 17 hölgyből álló női tornaosztályunk van, melynek tagjai hetenkint kétszer és pedig kedden és csütörtökön tornásznak.

Mint a jelek mutatják, női tagtársainkban jóval több az ambíció, mint férfi tagtársainkban s így bizton

reméljük, hogy ezen intézkedésünk már rövid idő múlva erős gyökeret verve általános pártolásban fog részesülni.

A női torna-tanfolyam életbe léptetésével választmányunk ugyan nem lett a közgyűlés által megbízva, de mivel eljárásunkat a női torna tanfolyam életképessége is igazolja, kérünk utólagos jóváhagyást.

A női tornászás következtében szükségessé vált alapszabály módosításra vonatkozólag egyidejűleg indítványt is vagyunk bátrak előterjeszteni.

Ezekben vázoltuk legfontosabb intézkedésünket.

Ezenkívül azonban nem mulasztottunk semmit a testedzés gyakorlatában sem.

Tornásztunk 9 hónapon át, hetenkint háromszor. Részt vett átlag 20—25 tornász.

1899. december 9-én sikerült dístornát rendeztünk, mely alkalommal egyesületi helyiségünk zsufolásig megtelt a tornászás iránt érdeklődő szép és előkelő közönséggel, úgy, hogy kis termünk az idén is szűknek bizonyult.

A tornászok el is követtek mindent, hogy a közönség érdeklődését kielégítsék.

A versenyekben győztek:

Kötélmászásban: Heuffel János, 11¹/₅"-el, Polevkovics Ottó, 21²/₅"-el.

Magasugrásnál: Dudás Géza 160 cmt-rel. Constantin Pál 155 ctm-rel.

Szertornásznál: magas korláton:

Hrdina Kálmán 26 ponttal.

Strelka Rezső 25 „

A győzteseket egyesületi érdemekkel tüntettük ki.

Nyujtón különösen kitűntek: Ludwig Károly, Michnay Gyula, Reisenauer János, Neumann Miksa, Roszner Lajos, Hrdina Kálmán, Strelka Rezső, Heuffel János, Noll Béla, Farkas Lőrincz és Pogány Gyula.

Legszorgalmasabbak voltunk azonban a football téren. Minden második nap játszottunk; semmiféle időjárás nem volt képes minket ebben megakadályozni.

Öröm volt nézni játékosainkat, mily lelkesedéssel, mily odaadással üzték e férfias játékot.

Összel azonban az árvíz elrontotta játszóterünket, mi minden esetre befolyásolta budapesti mérkőzéseink eredményét is.

Ezen szép és érdekes játék városunkban nem csak minket hódított meg, hanem közönségünk érdeklődését is teljesen fölébresztette.

A mióta ezen játékot Pozsonyban meghonosítottuk, a deákság is felkarolta s mindenfelé footballoznak.

Midőn még jelentjük, hogy folyó évre már körülbelül 10 football-matchre kötöttünk egyezséget budapesti, vidéki és bécsi egyesületekkel, az elmúlt évi működésünk összes fontosabb mozzanatairól számot adtunk.

Nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk, hogy iparkodtunk kötelességünknek hiven megfelelni.

S midőn még pénztári kimutatásunkat és vagyonmérlegünket azon kérelemmel terjesztjük elő, hogy azokat tudomásul venni méltóztassanak, köszönetet mondunk a belénk helyezett bizalomért, egyben kérjük részünkre a szokásos felmentvényt megadni.

Pozsony, 1900. márcziushó 20-án.

A választmány nevében:

Pogány Gyula, titkár. Dr. Wagner Lajos elnök.

Különfélék.

A Magyar Athetikai Club jubileuma. Folyó évben tölti be a M. A. C. huszonöt éves fennállását. Az ez alkalomból rendezendő ünnepélyek zöme célszerűségi okokból öszre marad. Egyes mozzanataiban azonban a

jubiláris jelleg már a club ezidőszerinti tevékenységére is kiterjed. Ősszel tartja meg *ünnepi közgyűlését*, melyen a club alapítója gróf Esterházy Miksa arcképét leleplezi, az emlékbeszéd megtartására közeletünk egyik kiválóságát kérte fel a club. A közgyűlés napján ugyanazokból a versenyszámokból, melyek a club első 1875-ki versenyén szerepeltek, *club-versenyl* rendez meghívott közönség előtt. Ugyancsak az nap a club és tagjai által nyert versenydíjakból, továbbá sportfelvételekből valamint más a club multjára vonatkozó tárgyakból rendezendő *kiállítását* megnyitja. Kiadja a club *monografiáját*, mely a lefolyt 25 év krónikáján kívül, a club által felkarolt egyes sportágak fejlődése történetét is feltünteti. Az őszi nemzetközi *athletikai viadal*, mely október hó 14-én rendeztetik, lesz a jubiláris főverseny, melynek minél fényesebb rendezésére már most kezdődnek az előkészületek. Egyébiránt, az egész év folyamán tartandó *összes nyilvános versenyein* melyek elseje a f. hó 25-én rendezendő mezei verseny, *jubiláris érnek* adatnak ki. A jubileummal kapcsolatosan a *club-bajnokságokat* is fel óhajtja újítani a club, egyuttal tervbe van azok kiterjesztése az athletikán kívüli sportágakra, így a vivásra is.

A **„Szabadkai Sport-Egylet“** t. tagjait ezennel tiszteletteljesen meghívom az egylet helyiségében f. évi május hó 5-én délután 5 óraker tartandó *V. évi rendes közgyűlésre*, melynek tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére 2 tag kiküldése. 3. Évi jelentés. 4. Zárszámadások, a számvizsgáló-bizottság jelentése és a felmentvény megadása. 5. Az új tisztikar megválasztása. 6. A jövő évi költségvetés megállapítása. 7. Tiszteletbeli tagok megválasztása. 8. A 3 tagu számvizsgáló-bizottság megválasztása. Szabadka, 1900. évi április hó 1-én. *Pinkovics József* elnök.

Olympia. Az „Országos Olympiai-Bizottság“ elnöke: dr. *Berezviczy* Albert hivatalos értesítést vett a m. k. vallás- és közoktatásügyi ministeriumtól, melynek értelmében a ministerium 3000 koronát utalványoz a magyar versenyzők párisi utiköltségére. A párisi vilákiállítás magyar kormánybiztosának a kormánytámogatáshoz kötött 1000 koronás hozzájárulásával tehát 4000 korona fog az országos bizottság rendelkezésére állani. Kivánatos volna, hogy a külföld példáját követve ugy testületek, mint magányosok hozzájáruljanak, hogy a bizottság az iránta támasztott sokoldalú igénynek eleget tehessen a magyar testedző sport méltó képviselői érdekében.

A Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank rendes évi közgyűlését gárdonyi *Neumann* Frigyes elnökle alatt tartotta meg. A bemutatott mérleg szerint az 1899. év folyamán az összes üzleti ágakban 2.027,904 frt brutto nyereséget ért el a bank. Ebből levonandó költségekre, leírásra és az 1895. évi szubvenczió 865.379 frt, az 1899. évi tiszta nyereség tehát 1.162,614 frt, ugy, hogy az 1898. évi nyereségelövitellel együtt, mely 127,370 frt, összesen 1.289,984 frt áll a közgyűlés rendelkezésére. A részvénytőke 5 százalékos kamatainak 750,000 frtnak levonása után marad 539,984 frt, melyre vonatkozólag az igazgatóság javasolja, hogy a tartaléktőkéhez a minimális 5 százalék (20,630 frt 72 kr.) helyett 50,000 frt csatoltassék, miáltal a tartalékalap az 592,614 frt 24 krnyi külön tartalék hozzáadásával 2.797,511 frt 17 krt ért el, továbbá az igazgatóság 10 százalékos jutaléka fejében 41,261 frt és a bank alkalmazottainak nyugdíjalapja javára levonassék 10,000 frt, együtt 438,723 frt, 2 százalék felülosztalékul (4 frt részvényenkint) 300,000 frt osztassék ki és a fenti levonások után fennmaradó nyereségmaradvány 138,723 frt a folyó 1900. év számlájára vitessék elő. A közgyűlés a javaslatot elfogadván, az 1900 április 1-én esedékes 7. sz. részvénytőke 14 frtjával = 28 kor-

val (7 százalék) e hónap 26-ától váltják be. Végül az intézeti nyugdíjszabályzatot módosította a közgyűlés. A közgyűlés a felügyelő-bizottság jelentésének meghallgatása után a felmentvényeket megadta és Bisitz Lajos részvényes indítványára az elnöknek, az igazgatóságnak és tisztviselői karnak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

A Fonciére pesti biztosító intézet életbiztosítási osztályánál folyó év első negyedében 904 ajánlat 3,159,535 kor. biztosítási tőkére nyújtott be. 775 kötvény 2,633,795 kor. tőkéről állított ki. — A díjbevétel 702.612 kor. 27 fillérre rug. Haláleset 66 jelentetett 164.380 kor. tőkéről. Egyszersmind utalunk ama különös kedvezményekre, melyeket ezen hazai intézet (Alapítva 1864-ben 4 millió korona részvénytőkével, nyereség és díjtartalékai és évi bevételei körülbelül 24 millió korona) az életbiztosításnál nyújt: 1. *Hadbiztosítást díjpótlék nélkül* 10.000 frt határáig, a biztosított tőke feléről a közös hadsereg és honvédség 15.000 frt erejéig a népfelkelők védkötelezetteire nézve. (Hivatásszerű katonának mérsékelt díjpótlék mellett.) 2. A föltételek értelmében a biztosítás érvényének *megtámadhatatlansága* még az esetben is, ha a biztosított párbaj vagy öngyilkosság folytán halt volna el, vagy ha utólag kitűnnék, hogy a biztosított a biztosítás alapjául szolgáló ajánlatban lényeges körülményre nézve tévedett. 3. *Oly nyereségben való részesüléssel* egybekötött biztosítást művel, melynél a kötvényben bizonyos minimális eredményekért szavatol és azonfelül a biztosított a felszaporodott nyereségek 50 százalékában részesül. 4. A biztosításnak 3 évi fennállás után a biztosításra jutányos föltételek mellett a) kölcsönt ad, vagy azt b) visszavásárolja vagy c) minden további díjfizetés nélkül kiházasítási biztosításoknál *lőkésítést* eszközöl és a nélkül, hogy a félnek utóbbiért folyamodnia kellene.

A Triesti Általános Biztosító-Társaság

(ASSICURAZIONI GENERALI)

folyó 1900. évi április hó 7-én tartott 68-dik közgyűlésén terjesztettek be az 1899. évi mérlegek.

Az előttünk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1899. decz. 31-én érvényben volt életbiztosítási tőke összegek 483.973,169 korona és 56 fillért tettek ki, és az év folyamán bevett díjak 19.724,336 kor. 19 fillérre rugtak. Az életbiztosítási osztály díjtartaléka 10.003,809 kor. 90 fillérrel 124,700,392 kor. 59 fillérre emelkedett.

A tűz-biztosítási ághoz a díjbevétel 18,128,170 kor. 40 fillér volt, miből 7.728,542 kor. 64 fillér viszontbiztosításra fordítottat úgy, hogy a tiszta díjbevétel 10,399,627 korona 76 fillérre rúgott, mely összegből 6.482,000 korona 91 fillér mint díjtartalék minden tehertől menten, a jövő évre vitetett át. A jövő években esedékessé váló díjkötelezvények összege: 74.455,970 korona 86 fillér.

A szállítmánybiztosítási ághoz a díjbevétel kitett 7.730,895 korona 18 fillért, ebből viszontbiztosításra fordítottat 3,346,580 korona, úgy hogy a tiszta díjbevétel 4.384,315 korona 18 fillérre rúgott, mely összegből 2.549,074 korona 44 fillér helyeztetett tartalékba.

Károkkért a társaság 1899-ben 28.174,407 korona 04 fillért folyósított. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesített kárfizetéseket a társaság alapítása óta károk fejében 661.663,927 korona és 90 fillérnyi, igen tekintélyes összeget fizetett ki. Ebből a kártérítési összegből hazánkra 123.186,550 korona 69 fillér esik, mely összeget a társaság 181,032 káresetben fizette ki.

A nyereségtartalékok közül, melyek összesen 14.034,239 korona 11 fillérre rúgnak, különösen kiemelendők: az alapszabályszerinti nyereségtartalék, mely 5.250,000 koronát tesz ki, az értékpapírok árfolyam-ingadozására alakított tartalék, mely a 2.507,733 kor. 74 fillér külön tartalék, ugy szintén az évi nyereségből kihasított 413,251 kor. 38 fillérrel 8.624,239 kor. 11 fillérre emeltetett fel; továbbá felemlitendő még a 160,000 kor.-ra rúgó kétes követelések tartaléka. Ezekon kívül fennáll még egy 560,000 koronát kitevő külön alap, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztosítási osztályban a kamatláb esetleges csökkenését kiegyenlítse.

A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek elsőrangú értékekben vannak elhelyezve az idei átutalások folytán 153.073,167 korona 61 fillérről 162.608,919 korona 18 fillérre emelkedtek, melyek következőképpen vannak elhelyezve:

1. Ingatlanok és jelzálog követelések	29.782,502 kor. 61 fill.
2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök	14.246,324 " 74 "
3. Letéteményezett értékpapírokra adott kölcsönök	1.466,107 " 99 "
4. Értékpapírok	103.401,469 " 40 "
5. Tárca-váltók	814,150 " 26 "
6. Részvényesek biztosított adólevelei	7.350,000 " — "
7. Bankoknál levő rendelkezésre álló követelések, készpénz és az intézet követelései, a hittelezők követeléseinek levonásával	5.548,364 " 18 "
Összesen	162.608,919 kor. 18 fill.

Ezen értékekből 42 millió kor. magyar értékekre esik.

A mint a jelentésből kitűnik a társaság a betöréses lopás elleni biztosítás üzemét is felvette ügykörébe. Erről a legközelebb szétküldendő körlevelek fognak bővebb felvilágosítást nyújtani.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascenus“

kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyűt a kopástól.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

Bármely kardra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantagár részvénytársaság

BUDAPEST.

